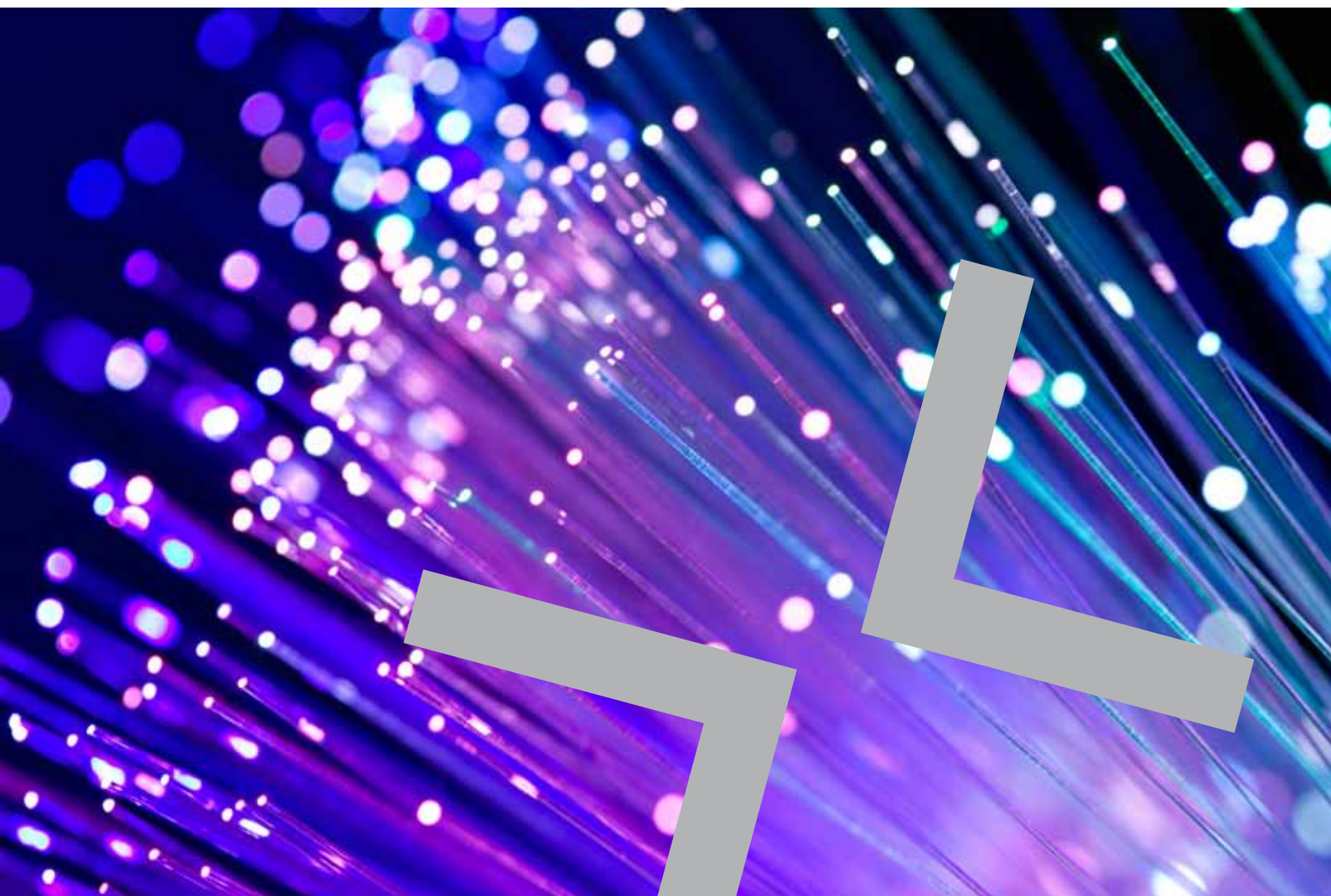

VERKSAMHETSBERÄTTELSE OCH ÅRSREDOVISNING 2010

STIFTELSEN FÖR KUNSKAPS-
OCH KOMPETENSUTVECKLING

Idé, projektledning och grafisk formgivning: Yra
Redaktör och skribent: Thomas Heldmark
Tryck: Litografia Alfaprint

VERKSAMHETSBERÄTTELSE

Ordförande och vd har ordet	2
KK-stiftelsen – högskolornas mest uthålliga finansiär	4
Samproduktion en internationell trend	6
KK-stiftelsens sex verksamhetsområden	7
Här finns de nya högskolorna och universiteten	8
KK-stiftelsens utlysningar	9
Forska	10
Kompetensutveckla på masternivå/avancerad nivå	14
Förstärka forskargrupper	18
Forskarutbilda	20
Bygga forskningsmiljöer	22
Utveckla forskningsintensivare lärosäten	24
Nya högskolor får rätt att examinera doktorer	32
Forskningsfinansiering är en profession	34
Företagen stärkta av HÖG	36
En tydlig röst i debatten	38
Evenemang under året	40
Ett resultat i toppklass	41
Beviljade projekt 2010	42
Styrelse	44
Ledningsgrupp	45

ÅRSREDOVISNING

Förvaltningsberättelse	48
Resultaträkning	57
Balansräkning	58
Noter	60
Revisionsberättelse	67

”Vi har utvecklat oss till en av de mest kompetenta aktörerna när det gäller att få forskning att resultera i ekonomisk tillväxt”

Vi på KK-stiftelsen har under det senaste året arbetat hårt med att renodla vår roll som högskolornas och de nya universitetens forskningsfinansierare och blir nu mer långsiktigt uthålliga i den uppgiften. Utlysningarna blir cykliskt återkommande. Om forskare, företag och lärosäten inte är redo för en viss typ av satsning vid ett tillfälle ska de veta att utlysningen kommer igen.

Denna långsiktighet är viktig eftersom vi begär motprestationer. Vi vill att lärosätena profilerar sig. Att de renodlar sin verksamhet mot områden där de kan bli starka. Det är nödvändigt för att få forskningsintensivare lärosäten. För att våga detta måste lärosätena kunna lita på att vi finns vid deras sida. Att vi är en uthållig kunskapsbyggare och att det vi säger om utlysningar gäller i minst fem år.

Vi gör också ansökningsprocessen mer transparent. Lärosätena och dess ledningar ska veta vilka krav KK-stiftelsen ställer. Det ska inte bero på tur om de får anslag från KK-stiftelsen, utan på kvalitet. Redan innan ansökan formuleras ska de och deras samarbetspartners själva kunna bedöma om de klarar

kraven. Det är inte fråga om att ta flera lotter i ett lotteri.

KK-stiftelsens uppgift att stärka Sveriges konkurrenskraft genom forskning blir allt mer angelägen. Avancerat kunskapsinnehåll är numera en förutsättning för framgångsrikt företagande. Samtidigt kan idag även små företag med rätt kunskapsförankring nå en global marknad. Getinge, SCA, Iggesund Tools och Eurocon Analyzer är några av de tusentals små och stora företag, ofta belägna utanför storstäderna, som i samarbete med högskolorna och med hjälp av KK-stiftelsen utvecklat nya produkter och tjänster, effektiviserat processer och hittat nya globala marknader. Det yttersta kvittot på att KK-stiftelsen och framför allt lärosätena gör ett bra jobb är att de företag vi samarbetar med stärker sin konkurrensförmåga och sin lönsamhet.

Att vi nu ökar vår långsiktighet ger företagen en möjlighet att tänka i längre banor när de bygger en relation med akademien. Det kan inspirera dem att veta att när de väl behöver ta ett kunskapsprång så har de en upparbetad re-

lation med akademien och då finns medel från KK-stiftelsen att söka. Vår ambition är att lärosäten, institut och företag steg för steg blir välbekanta med de krav och villkor som är förenade med respektive form av finansiering, och vi bedriver därför en flitig dialog med dessa aktörer.

Däremot har vi inga åsikter om inom vilka områden högskolorna ska bedriva forskning. Det avgör lärosätena bättre tillsammans med näringslivet. Det undanröjer risken att hamna i ett mode-tänkande. Men det gör inte vårt arbete lättare. Det ställer krav på oss att ha tillgång till expertis inom en mängd olika områden för att rättvist kunna bedöma ansökningar. Vi har under året knutit till oss ytterligare hundratalet experter för att kunna göra korrekta vetenskapliga bedömningar av ansökningarna. Vi håller också på att bygga upp analyskompetensen inom stiftelsen genom att vi skapat Centrum för forskningsfinansiering tillsammans med forskare från flera universitet.

Under året har flera långa profilsatsningar närmat sig sitt mål, och vi har öppnat en utlysning om nya profiler. Vi vet

av erfarenhet att det är svårt att utveckla redan etablerade forskningsprofiler, att knyta dem samman med andra närliggande profiler och att skapa inympningar där emellan. Vi kan med positiv förvåning konstatera att lärosätena har visat stor förmåga att tänka nytt.

Vi tror att det ur detta håller på att

växa fram en ny syn på vad som är bra forskning. Att det inte enbart handlar om att bli citerad inom den egna disciplinen. Det viktiga för oss är inte att vinna OS i forskning utan att lärosätena bedriver mycket bra forskning som samhället får nytta av. KK-stiftelsen har utvecklat sig till en av de mest kompetenta aktörerna

när det gäller att få forskning att resultera i ekonomisk tillväxt. Kan vi fortsätta att utveckla den rollen ytterligare ger vi åter i nytta de medel som samhället satt oss att förvalta.

*Ordförande Per Unckel och
VD Madelene Sandström*

KK-stiftelsen – högskolornas mest uthålliga finansiär

KK-stiftelsen stärker sin ställning som den mest uthålliga finansiären av högskolornas forskning. Nu blir utlysningarna cykliskt återkommande vilket skapar långsiktighet och förutsägbarhet. Målet är detsamma: att stärka Sveriges konkurrenskraft.

KK-stiftelsens roll i kunskapssamhället skiljer sig från andra aktörers och har så gjort sedan starten 1994. Stiftelsen bildades för att hitta nya vägar mellan näringsliv och akademi, för att förkorta steget mellan forskningsresultat och tillväxt och för att bygga upp forskning vid de nu 17 nya lärosätena. Uppdraget för KK-stiftelsen var och är att stärka Sveriges konkurrenskraft.

I den rollen stödjer KK-stiftelsen forskning som på sikt leder till nya produkter, nya tjänster, förbättrade processer med mera i det privata näringslivet. Näringslivets långsiktiga utveckling går hand i hand med högskolornas. Det är ett känt faktum att den offentligt finansierade forskningen i Sverige ger svag utdelning i form av tillväxt. Det är också ett faktum att högskolornas potential att vara ett stöd för näringslivets utveckling inte nyttjas fullt ut.

Den forskning KK-stiftelsen finansierar ska därför bedrivas i samproduktion. Det innebär att näringslivet deltar som medfinansiär och aktivt medverkar under forskningens alla faser. Att akademien och näringslivet tillsammans formulerar forskningsfrågorna, att de tillsammans gör analyserna och forsk-

ningen. Att båda parter sedan ser till att forskningsresultaten blir användbara, var och en utifrån sina perspektiv och intressen. Detta kallar KK-stiftelsen för forskning i samproduktion. Det gynnar det privata näringslivet och det gynnar högskolornas forskning och akademiska konkurrenskraft.

Stiftelsen bestämmer dock inte innehållet i forskningen, eller inom vilka områden lärosätet ska utvecklas. Även där skiljer sig KK-stiftelsen från andra aktörer. Sakinnehållet avgör forskarna och lärosätena bättre själva i samverkan med näringslivet.

Däremot strävar KK-stiftelsen efter att forskningen vid de nya lärosätena ska vara profilerad. Det går inte att vara bra på allt. Om lärosätena riktar forskningen mot områden som är relevanta för näringslivet kan det leda till grupperingar och miljöer som blir nationellt och internationellt slagkraftiga, och det ger förutsättningar för en bra interaktion mellan utbildning och forskning. I förlängningen skapar det mer forskningsintensiva lärosäten och bättre utbildningar. Det finns gott om exempel på profileringar inom de nya högskolorna som har blivit bäst i

Sverige och internationellt topprankade akademiskt. Profilerad forskning och utbildning medför också att högskolorna sträcker sig utanför sina hemregioner och blir nationella och internationella när de rekryterar studenter och forskare.

KK-stiftelsen har också haft till uppgift att stödja industriforskningsinstituten. Även det sker bäst i samverkan med näringslivet och högskolorna eftersom den forskning som bedrivs på instituten av sin natur är företagsnära.

Något som utmärker KK-stiftelsen är långsiktigheten. Sedan starten och fram till idag har KK-stiftelsen satsat över 7,4 miljarder kronor i över 2 100 projekt inom kunskaps- och kompetensutveckling. I många fall är det återkommande satsningar på samma grupperingar, samma högskolor där det med tiden byggts upp stark och kvalificerad forskning. Vid årsskiftet 2010/2011 har Högskoleverket gett sex högskolor examensrätt på forskarnivå. KK-stiftelsen har stött dessa grupperingar under en lång period med olika finansieringsstöd, sammantaget i en omfattning på 475 miljoner kronor, och varit starkt bidragande till denna positiva utveckling. ■

STEFAN ÖSTHOLT, KK-STIFTELSENS VERKSAMHETSCHEF:

"HÖGSKOLORNA MÅSTE STRÄCKA SIG UTANFÖR REGIONERNA"

FOTO: BJÖRN TESCH

KK-STIFTELSEN ÄR HÖGSKOLORNAS FORSKNINGSFINANSIÄR. VARFÖR ÄR DEN ROLLEN VIKTIG?

– De nya lärosätena har en nyckelroll i näringslivets utveckling. De verkar ofta i regioner med betydande företagsverksamhet, där både stora internationella företag och mindre har behov av kompetensförsörjning och forskningssamarbeten. Det är vår uppgift att stödja den rollen.

– Forskningsmiljöerna vid dessa lärosäten är ofta under uppbyggnad, i flera fall inom nya områden, och många forskningsfinansiärer stödjer inte nyutveckling av forskningsverksamhet utan fokuserar på redan väl fungerande forskningsmiljöer med en stark historik.

KK-STIFTELSEN LÄGGER SIG INTE I FORSKNINGENS INNEHÅLL. BETYDER DET ATT NI INTE HAR SÅ MYCKET KONTAKT MED LÄROSÄTEN?

– Nej, tvärtom är dialogen viktig för oss då vi ställer krav på genomförandet. Vi träffar ledningarna för lärosätena minst en gång om året, ofta mer än så. Vi besöker lärosätena med jämna mellanrum. Det är viktigt att vi förstår deras utmaningar och deras dagliga problem. Vad som är svårt för dem. Det hjälper oss att justera och utveckla våra program. Det är också viktigt för oss att förklara hur våra program och våra verktyg är konstruerade. Även om vi inte tänker i sakområden är vi intresserade av formerna, att forskningen sker i samproduktion.

VAD MENAR KK-STIFTELSEN MED ATT HÖGSKOLORNA SKA LYFTA BLICKEN FRÅN DEN REGIONALA NIVÅN TILL DEN NATIONELLA OCH INTERNATIONELLA?

– Om bara de regionala behoven ska tillgodoses kan utbildningen och forskningen vara ganska basal, då basen blir för liten. Men när forskningen tar form så hamnar man direkt på den nationella och internationella arenan, ofta ihop med de företag man samarbetat med. Utbildningar på avancerad nivå som bedrivs nära forskningen kan då inte enbart ha ett regionalt intag. Då måste man locka till sig studenter från hela landet, ja även utlandet. Det gör också de nya högskolornas profiler. Här kan högskolorna ta rygg på näringslivet. Mälardalens högskola samarbetar till exempel med lärosäten på de platser i Indien och Kina där både ABB och Ericsson är verksamma.

KK-STIFTELSEN SKA ARBETA ÄNNU MER LÅNGSIKTIGT, HUR DÅ?

– Våra program blir cykliska inom rullande treårsbudgetar, vilket är nytt. Lärosätena ska kunna ha en planeringshorisont och veta när utlysningarna kommer. Alla är kanske inte redo att starta företagsforskarskola eller en forskningsprofil. Då kan de kanske söka enskilda forskningsprojekt eller få finansieringsstöd till att rekrytera forskare med rätt kompetens för att bygga upp sin kapacitet och förbereda sig. Tidigare aviserades utlysningar årsvis utan att det gick att förutse om utlysningen skulle återkomma. Då var det många som sökte fast de inte var riktigt förberedda, för att de inte visste om utlysningen skulle komma igen. På så sätt har vi blivit mer förutsägbara. För lärosätena och företagen finns det nu all möjlighet att planera sina ansökningar och sin verksamhet tillsammans. ■

**MATS BENNER, CHEF FORSKNINGSPOLITISKA
INSTITUTET:**

”KK-stiftelsens sätt att finansiera forskning i samproduktion ligger i linje med den internationella utvecklingen.”

När EU:s sjunde ramprogram utformades skedde det enligt modeller som påminner om de som KK-stiftelsen arbetat med i årtal. Forskningsprogrammen styrs genom kommittéer bestående av forskare och representanter för näringslivet. Forskningen sker i nära samverkan med brukarna. Samma sak när den amerikanska regeringen via American Recovery and Reinvestment Act storsatsar på forskning för att häva sig ur krisen. Även där sker merparten av satsningen på företagsanknuten forskning i samproduktion med akademien. Det handlar om elbilar, ren energi med mera.

– Samproduktion av forskning är en internationell trend. Man satsar alltmer på tvärgående utlysningar och kunskapsutbyten med brukarna. Här ligger KK-stiftelsen helt rätt, säger Mats Benner, som är professor i sociologi och chef för Forskningspolitiska institutet i Lund.

Han leder också Centre for knowledge governance studies, initierat av KK-stiftelsen och med uppgiften att stärka forskningen kring forskningsfinansieringens villkor i Sverige.

I Sverige har dock forskningspolitiken gått åt motsatt håll de senaste åren, resonerar Benner. Från att ha haft en tradition av sektorsforskning går numera allt mer forskningspengar till områden som enbart definierats utifrån vetenskaplig bärkraft.

– Där går Sverige rakt mot den internationella utvecklingen. Staten förväntar sig att det är de gamla lärosätena, med sina gamla strukturer, som ska stå för förnyelsen. Det brukar de sällan vara så särskilt bra på, men det är en spännande utmaning för dem, säger Mats Benner.

De nya lärosätena tycks bättre än de äldre på att utveckla områden som skär över de gamla ämnesgränserna. Mats Benner ger tre exempel:

Program- och mjukvaruteknik, en blandning av teknik, kognitions- och beteendevetenskap, det är man sannolikt bättre på vid Blekinge tekniska högskola än någon annanstans i riket. Ett annat exempel är nya medier som produktion, ett område som utvecklas starkast vid Malmö högskola.

– Eller för att ta den växande del av ekonomin som benämns tjänsteekonomin. Där är man bäst i landet vid Karlstad universitet, medan de äldre lärosätena fortfarande väger tyngst i studier av den gamla industriella ekonomin, säger Mats Benner.

Nya ämnen tycks alltså ha lättare att få fotfäste i akademiska miljöer utan starka traditioner.

– Det finns lärosäten i vartenda län i Sverige med enorm potential att bidra till samhällets utveckling, säger Mats Benner. ■

KK-stiftelsen arbetar inom sex verksamhetsområden som tillsammans och var för sig bidrar till att utveckla och stärka den profilerade forskningen vid de nya lärosätena och konkurrenskraften i det privata näringslivet.

> FORSKA

Finansierar forskningsprojekt i samproduktion mellan forskare och näringsliv som är kopplade till en tydlig frågeställning som går att lösa med begränsad tid och budget, inom områden som har potential att etablera framtida forskargrupperingar och forskarmiljöer.

> KOMPETENSUTVECKLA PÅ AVANCERAD NIVÅ

Finansierar utveckling av utbildningsprogram och utbildningsformer som omsätter forskningsresultat till ny kompetens inom fokuserade områden för näringslivet. Stärker branscher i näringslivet med små egna resurser för relevant kompetensutveckling. Tusentals företag har hittills medverkat och utvecklat nya produkter, nya tjänster och bättre produktionsmetoder.

> FÖRSTÄRKA FORSKARGRUPPER

Finansiering av strategiska rekryteringar för att stärka forskningskapaciteten samt strategisk kunskapsförstärkning med syftet att förnya och influera befintliga forskningsgrupper med ny kunskap. Förstärkningarna sker med ett starkt stöd från näringslivet, och har även internationella kopplingar.

> FORSKARUTBILDA

Finansiering av forskarskolor med målet att nya lärosäten etablerar sammanhållna forskarutbildningar, som stärker forskningsmiljöerna inom områden av relevans för näringslivet, samt bidrar till en ökad forskningskompetens inom näringslivet. Innebär ett rejält kompetenslyft för en hel eller del av en bransch.

> BYGGA FORSKNINGSMILJÖER

Finansiering av långsiktiga program för systematisk uppbyggnad av konkurrenskraftiga forskningsmiljöer inom avgränsade och för näringslivet relevanta områden. Miljöer kan byggas på olika sätt: i samarbete mellan ett lärosäte och näringslivet, i samarbete mellan industriforskningsinstitut, näringsliv och högskolor eller som en ytterligare förstärkning genom att väl fungerande forskningsmiljöer och forskningsinstitut samarbetar inom fokuserade områden.

> UTVECKLA FORSKNINGSINTENSIVARE LÄROSÄTEN

KK-miljöer utvecklar forskningsprofilerade och samproducerande lärosäten. Profilerings och samproduktion ska genomföra lärosätets forskningsverksamhet. För att en högkvalitativ, profilerad och samproducerande forskning ska kunna bedrivas behövs goda utvecklingsvillkor för forskningen. Dessa villkor tar KK-miljöprogrammet fram samt realiserar och följer upp.

Här finns de nya högskolorna och universiteten

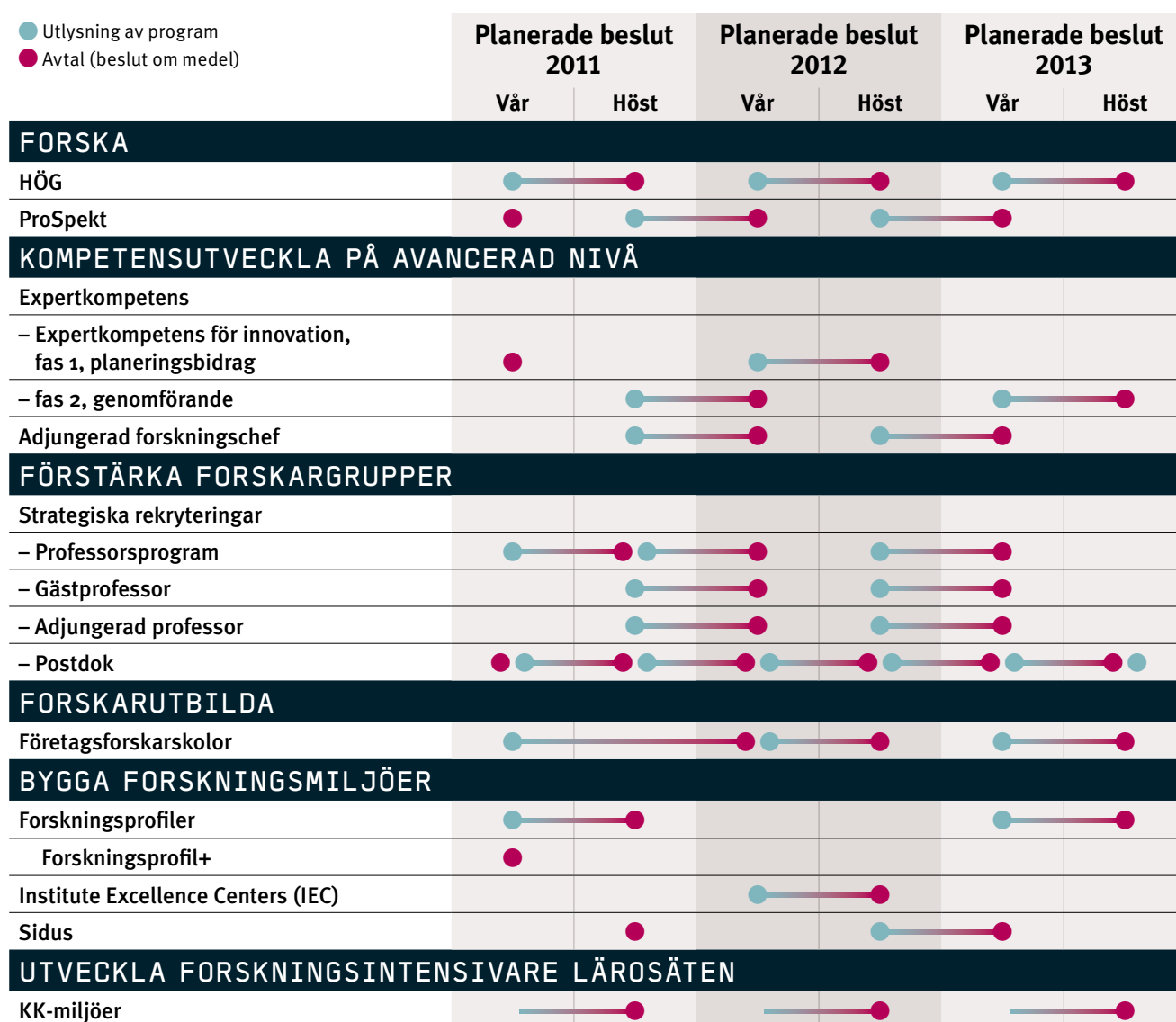
Spridda över landet ligger 17 högskolor och universitet. Var för sig och tillsammans bidrar de till utvecklingen av näringslivet och framväxten av ny, högklassig forskning.

- ❶ Blekinge tekniska högskola
- ❷ Högskolan Dalarna
- ❸ Högskolan i Borås
- ❹ Högskolan i Gävle
- ❺ Högskolan i Halmstad
- ❻ Högskolan i Jönköping
- ❼ Högskolan i Kristianstad
- ❽ Högskolan i Skövde
- ❾ Högskolan Väst
- ❿ Högskolan på Gotland
- ⓫ Karlstads universitet
- ⓬ Linnéuniversitetet (Växjö och Kalmar)
- ⓭ Malmö högskola
- ⓮ Mittuniversitetet
- ⓯ Mälardalens högskola
- ⓰ Södertörns högskola
- ⓱ Örebro universitet

Våra utlysningar är återkommande!

Under året har vi genomfört ett arbete för att göra våra utlysningar cykliska. Vi vill skapa långsiktighet och förutsägbarhet. Lärosätena ska kunna ha en planeringshorisont och veta när utlysningarna kommer, samtidigt som det ger företagen en möjlighet att tänka i längre banor när de bygger en relation med akademien. Schemat nedan är preliminärt men visar vår ambition.

FORSKA > Forskning som löser konkreta industriella problem är nyckeln till tillväxt och konkurrenskraft. HÖG är KK-stiftelsens mest långlivade satsning på forskningsprojekt i samproduktion. Det har genererat nya produkter och nya jobb över hela landet.

FOTO: ISTOCKPHOTO

Forskning som skapar tillväxt och jobb

Eurocon Analyzer är ett litet specialistföretag inom massa- och pappersbranschen. I små lokaler i Örnsköldsvik och Sundsvall utvecklar man system för att mäta och kontrollera processen när ved blir till flis och massa. Företaget startade 2002 när ett stort finskt företag flyttade all mätverksamhet till Finland och kunskapen var på väg ut ur landet. Men vd Öjvind Sundvall hade täta kontakter med Mittuniversitetet (då Mitthögskolan) och tillsammans med forskare därifrån såg han ett problem som krävde sin lösning. De maskiner som hugger ner ved till flis var svåra att övervaka och finkalibrera. Det var svårt att kontrollera att flisen hade rätt dimensioner, rätt ljushet och torrhet, vilket är centralt i all massaproduktion.

– Att koka träflis är som att koka potatis, förklarar Eurocon Analyzers vd Öjvind Sundvall. Om den är för tjock blir den inte genomkokt och om den är för liten blir den sönderkokt.

Tillsammans med forskarna kom företaget i kontakt med Iggesund Tools, som är världsledande när det gäller att tillverka själva huggstålet till flishug-

gar. Här fanns alltså två företag i närliggande industrier, som var beroende av varandra men som hittills inte på ett systematiskt sätt hade fört samtal. I HÖG-projektet inleddes en kreativ process mellan de båda företagen och med forskarna vid Mittuniversitetet. Tillsammans utvecklade de en uppdaterad version av ScanChip flisanalysator. Det resulterade i ett system där flis kvaliteten mäts online och i realtid. Där uppdateringar görs var femte minut i stället för en gång per dygn. Ett system som anses vara "outstanding" i världen. Hittills har man installerat systemet vid massaindustrier och i laboratorier i Sverige, Kanada, USA och Sydamerika. En fortsatt global expansion är på ingång.

– Vi är bäst i världen. Det finns ingen som har en lika bra lösning som vi har. Systemet är dessutom dubbelt så snabbt och hälften så dyrt som andra på marknaden, säger Öjvind Sundvall.

Historien om Eurocon Analyser kan tyckas småskalig. Företaget har bara tio anställda även om de anställt ytterligare två tekniker tack vare resultaten från HÖG-forskningsprojektet.

SCANCHIP FLISANALYSATOR SÄKERSTÄLLER ATT FLISEN HÅLLER EN JÄMN KVALITET. FOTO: HÅKAN NORDSTRÖM.

Men det är även i små och medelstora, innovativa företag, ofta utanför storstadsområdena, som Sveriges tillväxt har sin motor. Dessa företag, ofta med hela världen som marknad, har

HÖG har pågått sedan 1995. Vilken effekt har det haft i företagen?

För att få en uppfattning lät KK-stiftelsen 2010 genomföra en studie med de företag som deltagit i samtliga HÖG-projekt som avslutades 2007. Av 25 tillfrågade företag ansåg 24 att projektet infriat förväntningarna (ett projekt avbröts i förtid).

- **SAMTLIGA FÖRETAG** ansåg att ökad kompetens var det viktigaste resultatet, följt av nya metoder och system
- **6 FÖRETAG** kunde konstatera förbättrade processer
- **3 FÖRETAG** hade tagit fram nya produkter eller prototyper
- **14 FÖRETAG** ansåg att projektet lett till nya bestående nätverk
- **4 FÖRETAG** hade rekryterat personal som en direkt följd av projektet

förmåga till ett nytänkande som inte alltid finns hos storföretagen. Svårigheten för dem kan vara att få tillgång till akademisk forskning. Därför har KK-stiftelsen sett som sin speciella roll att underlätta för mindre och medelstora företag att få tillgång till och ingå i forskning.

HÖG är stöd till enskilda forskningsprojekt i aktiv samverkan mellan akademi och näringsliv med syftet att lösa konkreta forskningsproblem. Hitills under 15 år har cirka 500 HÖG-projekt genomförts över hela landet. Under året som gick genomfördes en undersökning med samtliga företag som medverkat i HÖG-projekt som avslutades 2007. Undersökningen visar att en majoritet av företagen kunde peka på nya produkter, tjänster eller effektiviseringar tack vare forskningen

(undersökningen presenteras mer utförligt på sidan 36). Flera företag hade i likhet med Eurocon Analyzer anställt ny personal som en följd av projektet. I Skövde utvecklade Volvo Powertrain, tillsammans med Daros Piston Rings i Mölnlycke, nya legeringar för att få fram lättare och miljövänligare fartygsmotorer. Det ledde till bättre och mer effektiva processer och färre defekter. Vid Gävles högskola förbättrade företaget Syntronic basradiostationer för 4G-nätet tillsammans med Ericsson i Kista, vilket minskade kostnaderna för den oerhört dyra mätutrustningen med hälften och minskade tidsåtgången vid mätning. Listan kan göras lång.

HÖG-projekten stärker också högskolornas forskning. I många fall har HÖG-projekten lagt grunden för större forskargrupper och profileringar

på högskolorna. Samarbetet mellan Gävle Högskola, Ericsson och Syntronic resulterade även i ett större antal vetenskapliga artiklar som publicerades och diskuterades på vetenskapliga konferenser i ämnet.

I Sundsvall fortsätter samarbetet mellan Eurocon Analyzer och Iggesund Tools efter att HÖG-projektet avslutats. De äger 50 procent var av produkten ScanChip och varje analysystem de utvecklat säljer de för cirka en miljon kronor. Båda företagen tjänar pengar.

Öjvind Sundvall igen:

– För oss som är ett litet företag har ett sådant här projekt en oerhörd betydelse. Utan projektet hade forskningen kanske inte blivit av. Nätverket med industripartner och högskolan bidrar till att projektet blev så lyckat. ■

ÖJVIND SUNDVALL PÅ EUROCON ANALYSER SOM, TILLSAMMANS MED MITTUNIVERSITETET OCH IGGESUND TOOLS, UTVECKLADE EN FLISANALYSATOR SOM ANSES "OUTSTANDING" I VÄRLDEN. FOTO: HÅKAN NORDSTRÖM.

SYNTRONIC I GÄVLE FÖRBÄTTRADE EN BASRADIOSTATION FÖR 4G-NÄTET TILLSAMMANS MED ERICSSON. FOTO: ERICSSON.

Inom verksamhetsområdet "Forska" finns instrumenten HÖG och ProSpekt

HÖG är forskningsprojekt som löper mellan ett och tre år. Forskningen sker i aktiv samverkan mellan akademin och näringslivet och ska leda till konkreta resultat med relevans för näringslivet.

Stödet är oberoende av vetenskapsområde och bransch.

Stiftelsen bidrar med upp till 50 procent av finansieringen av projektet under förutsättning att näringslivet bidrar med lika stor del.

Den som söker ska vara disputerad forskare och verksam vid ett av de nya lärosätena.

HÖG är KK-stiftelsens äldsta instrument. 1995–2009 har cirka 500 HÖG-projekt sjösatts och avslutats med hundratals företag inblandade i forskningssamverkan. Över 650 miljoner kronor har delats ut. För närvarande pågår ett 60-tal HÖG-projekt.

I **HÖG 2010**, den senaste utlysningen, tilldelades 20 projekt cirka 55 miljoner kr.

ProSpekt är en ny programform som ska skapa förutsättningar för nydisputerade med god potential att självständigt bedriva forskningsprojekt. Projekten ska bedrivas i samproduktion mellan forskare och näringsliv. Sökande ska vara nydisputerad forskare som varit akademiskt aktiv i högst tre år. Projekten pågår under 1–2 år. Första utlysningen öppnades 2010 och stängdes i januari 2011.

Silver & Stål tog tekniksprång med hjälp av minST

KOMPETENSUTVECKLA PÅ MASTERNIVÅ/AVANCERAD NIVÅ

I varenda Porsche finns detaljer som tillverkats av Silver & Stål i Vingåker. Deras ventilations-system finns i 20 länder. Men företaget behöver ständigt utvecklas för att överleva. Då fick de hjälp av minST.

Innanför väggarna av grå korrigerad plåt döljer sig avancerad verksamhet. Silver & Stål är leverantör till de Laval, Porsche, Toyota med flera. Dotterbolaget Elektro Termo gör stora spisar till professionella kök. En annan del av företagsgruppen utvecklar ventilationssystem som med nanostrålar splittrar molekyler och avlägsnar stank i sopanläggningar och storkök. Dessa anläggningar hittar man i

hela Europa, i Australien och Dubai. Hotellkedjan Hilton har ventilations-systemet, liksom McDonalds.

Fler produkter från Silver & Stål Enterprise är hytter till Toyotas gaffel-truckar. Dotterbolaget Bobo Cab har utvecklat nya avancerade hytter för den skandinaviska marknaden som stänger ute ljud, som inte vibrerar och som håller en behaglig temperatur.

Dessa till synes skiftande verksam-

heter omsätter 110 miljoner kronor om året och försörjer ett hundratal personer. Men det kräver ständig utveckling. Hur får man den som enskild entreprenör? Lars-Erik Lejondahl ringde ett telefonsamtal på måfå till minST:s kontor vid Mälardalens högskola. MinST är ett program inom Expertkompetens.

– Jag hade fått deras nyhetsbrev under några år och ville ta reda på vad

SILVER & STÅL ÄR LEVERANTÖR ÅT FÖRETAG I SVERIGE OCH JAPAN. MED HJÄLP AV KK-STIFTELSENS KOMPETENS-UTVECKLING PÅ MASTERNIVÅ/AVANCERAD NIVÅ HAR MAN UTVECKLAT SINA PRODUKTER.
FOTO: DAN SJUNNESSON, STUDIO CA

LARS-ERIK LEJONDAHL ÄR VD FÖR SILVER & STÅL.

de sysslade med. Det blev ett möte med Anders Martinsen på minST vid Mälardalens högskola.

Det ledde till ytterligare en serie möten med forskare där de diskuterade de specifika utvecklingsbehoven för Silver & Stål. Tillsammans insåg man att företaget behövde bättre kunskaper i doftkemi, för att utveckla ventilationssystemen. Ventilationsanläggningarna som de sålt och installerat runt om i världen behövde också bättre övervakningssystem. Komponenter som sitter oåtkomliga i ventilationssystemets inre går sönder och måste bytas ut. Tillsammans med forskarna inom minST utvecklades ett system med övervakning via Internet där medarbetarna i Sverige kan se exakt hur systemet fungerar. De kan se på timmen om en komponent på

Hotell Hilton i München behöver bytas ut, vilket radikalt har förbättrat servicen.

Samarbetet med minST fortsatte.

– Vi kom på att vi behövde lära oss mer om hur ljud fungerar rent teoretiskt, så att vi kan isolera våra truckhytter bättre. Jag lade fram den tanken och då kom Anders Martinsen med ett förnämligt utbildningspaket som tog oss mycket längre än jag själv kunde tänka.

– Utbildningarna skedde på företaget. Vi kunde göra ljudmätningar "live" här på våra egna produkter och se vad som händer i olika frekvensområden när man isolerar på olika sätt. Det var både utbildning och produktutveckling på samma gång.

Utbildningarna har inte varit gratis för Silver & Stål. I MinST ska företaget

stå för hälften och Lars-Erik Lejondahl uppskattar att han lagt ut 250 000 kronor på alla kurser. Det har varit väl investerade pengar, resonerar han.

– Allt har fungerat oerhört smidigt. Jag har till och med fått hjälp att fylla i ansökningarna, säger han leende.

För närvarande är Lars-Erik Lejondahl involverad i ett nytt minST-projekt där det handlar om att minska ljudnivån med så kallad anti-noise control, vilket innebär att man neutraliserar buller genom att bomba det med spegelvända ljudvågor. Lars-Erik Lejondahl vill använda det i sina truckhytter men tror också att det kan användas i restaurangmiljö, för att exempelvis skapa tysta bubblor kring bartendern i en bar.

– Det vill jag inte prata om så mycket än av konkurrensskäl, säger Lars-Erik Lejondahl. ■

Expertkompetens – den felande länken i innovationssystemet

KOMPETENSUTVECKLA PÅ MASTERNIVÅ/AVANCERAD NIVÅ>

KK-stiftelsen har under ett decennium byggt upp en infrastruktur av konsortier på högskolor som söker upp små och medelstora företag, tar reda på deras behov av förnyelse och teknikutveckling och utformar skräddarsydda utbildningar.

Satsningen är närmast unik i sin metodik att överföra kunskap från akademien och göra den tillämpbar för småföretag. Det anser Maria Månsson, ordförande för programmet minST (ingår i Expertkompetens), och med bakgrund som industrikonsult. Det bekräftas också av flera oberoende utvärderingar av programmen.

– Industrin är i stort behov av det KK-stiftelsen erbjuder. Det har varit en felande länk i det svenska innovationssystemet. Vi är jätteduktiga på forskning. Men när det kommer till att förvandla bra forskning till produkter och tjänster, finns det inte så många som hjälper till.

Expertkompetens handlar om att skräddarsy utbildningar eller kompetensutvecklingsprogram för små och medelstora företag, så att de kan få det där teknikutvecklingen som de behöver för att

utvecklas. Idag konkurrerar småföretag på en global marknad och de behöver dels hålla sig à jour med den senaste kunskapen, dels anpassa den till just den egna verksamheten. Detta hjälper Expertkompetens till med. Inte sällan handlar det om att låta industriföretag få tillgång till kunskap som ligger bortom det egna området. Som när tillverkningsindustrin behöver nano- eller mikroelektronik för att spetsa funktionen i sina produkter. Det kan också handla om att effektivisera och utveckla processer.

Expertkompetens är uppbyggt av konsortier, bestående av forskare och näringslivsfolk, som söker upp lämpliga företag och säljer in sina idéer och sin kunskap. Forskarna är utvalda för sin förmåga att se företagets behov.

Det gäller att få företagen att inse att de ganska direkt kan vinna på att

samarbeta. De är ofta stressade, har inte tid att hålla sig à jour ens inom sitt eget område.

– Om det då kommer någon från högskolan och säger: "Vi känner till den här teknologin. Vi har idéer om vad den kan göra i er produkt, i era processer", brukar företag hugga på det. Kan de bara se affären blir det kul, säger Maria Månsson.

– För det är ingen gratislunch. Företagen får vara med och betala för utbildningarna, säger hon.

Det är också en kunskapsöverföring åt andra hållet. Högskolorna får lära sig vad deras civilingenjörer bör kunna när de är färdiga. Högskolorna tenderar annars att leva i sin egen lilla värld, resonerar Maria Månsson, vilket kan förklara varför nyutbildade civilingenjörer har så lång inskolning hos arbetsgivarna. ■

MARIA MÅNSSON, MINST:

”SMÅFÖRETAGEN ÄR I STORT BEHOV AV AVANCERAD KUNSKAP”

EXPERTKOMPETENSPROGRAMMEN GER SMÅ OCH MEDELSTORA FÖRETAG TILLGÅNG TILL SPETSKUNSKAP, MENAR MARIA MÅNSSON, ORDFÖRANDE I MINST.
FOTO: DAN SJUNNESSON, STUDIO CA.

KK-stiftelsen satsar nu på *Expertkompetens för Innovation*, ett ”nygammalt” program som presenterades under 2010. Det ska liksom andra tidigare program inom Expertkompetens utveckla skräddarsydda utbildningar/utvecklingsprocesser på masternivå för små och medelstora företag.

Nya lärosäten ska utveckla fler och bättre utbildningar på masternivå, vilket breddar rekryteringsbasen för att hitta goda forskare. Det stärker möjligheten att intressera företag och deras anställda för forskningsprojekt och utbildningar på avancerad nivå. Det ökar anställningsbarheten hos lärosätets studenter.

Utlisningen sker i två steg. I det första steget fanns möjlighet att söka medel

för att kartlägga behov och utarbeta detaljerade planer för utveckling av utbildningar på avancerad nivå i samarbete med forskningsinstitut och branschorganisationer eller motsvarande. Utbildningarna som utvecklas ska vara flexibla till format och innehåll, och baseras på näringslivets och lärosätenas behov och förutsättningar.

I steg två fungerar planerna som underlag för beslut om stöd till att utveckla och genomföra utbildningarna. Alla Sveriges nya lärosäten med examensrättigheter på masternivå inom det föreslagna kompetensområdet var välkomna att söka. Första delen av utlysningen stängde 15 december 2010.

Fler program inom
Expertkompetens:

MeNY

– avancerade utbildningar
för livsmedelsindustrin

Produktionslyftet

– effektivare produktion

minST

– mikro- och nanoteknik
för tillverkningsindustrin

HOAI HOANG BENGTTSSON:

”Mina studenter blir inspirerade av att jag arbetar i industrin”

HOAI HOANG BENGTTSSON HÅLLER PÅ ATT UTVECKLA SIG TILL EN FORSKARE SOM FÖRSTÅR BÅDE AKADEMIN OCH INDUSTRI. FOTO: PETER MAGNUSSON.

FÖRSTÄRKA FORSKARGRUPPER Hoai Hoang Bengtsson var på väg att lämna akademien efter disputationen. I stället fick hon möjlighet att fortsätta forska i samproduktion med näringslivet.

Hoai Hoang kom till Sverige en februari dag för tio år sedan. Hoai hade en civilingenjörsexamen från universitetet i Hanoi. Hon hade fått anställning som doktorand i datorteknik vid Högskolan i Halmstad och skulle forska i realtidskommunikation.

Idag har Hoai Hoang Bengtsson disputerat. Men hon fortsätter att forska och håller på att bli det som ibland kallas gränsgångare. Det betyder att hon vandrar mellan näringslivet och akademien och delar tiden där emellan. Hon lär sig industrins villkor och arbetssätt

samtidigt som hon meriterar sig som forskare. En forskare som förstår både akademien och industrin.

KK-stiftelsen har sedan länge identifierat denna svaga länk i det akademiska meriteringssystemet. Svagheten sitter i att det är relativt lätt att få anslag till

doktorandtjänster men svårt att fortsätta att forska efter disputationen. Hoai och hennes likar ska då konkurrera om forskningsanslagen med meriterade docenter och professorer och det är inte lätt. Resultatet blir ofta att nydisputerade försvinner ut från akademien. Eller så stannar de kvar men får ett sådant undervisningskrav på sina axlar att de inte har kraft kvar att bedriva forskning.

Detta hindrar återväxten av forskare, något som är väl känt i akademien. Det är också ett slöseri med kvalificerad kompetens eftersom det är väl känt att nyligen disputerade forskare är de som är som mest produktiva rent akademiskt och dessutom nyttigast för industrin. Det finns alltså många goda skäl att ta tillvara forskare som Hoai Hoang Bengtsson. KK-stiftelsens olika instrument att förstärka forskargrupper syftar till just detta. Syftet är framför allt att stärka akademien, men med meriterade forskare som är vana att arbeta med industrin.

Hoai Hoang Bengtsson tillbringar numera större delen av tiden på Saab och endast en mindre tid på högskolan.

- Högskolan känner jag ju till så väl. Jag kan teorierna, jag kan språkbruket och jargongen. Industrin är något helt nytt och det är så mycket jag behöver lära mig.

Det var inte självklart att Hoai Hoang Bengtsson skulle kunna arbeta som gränsgångare mellan högskolan och Saab. Efter disputationen var hon på väg att resa tillbaka till Vietnam. Och när diskussionerna med Saab tog fart blev man varse att Hoai inte var svensk medborgare. Känsligt för Saab som sysslar med militär teknologi. Så svensk blev hon ganska snabbt.

- Det är bra för oss i Saab att få en fot nära forskningsfronten. Men det är också bra för högskolan att få en verklighetsanknytning. Mycket av det vi gör är till sin natur forskningsartat,

säger Anders Åhländer på Saab Electronic Defense systems.

Nu är Hoai sysselsatt med att hitta multipla användningsområden i radar-system. Det som på fackspråk kallas smart embedded systems. Hon jämför med mobiltelefoner som är smarta multipla system som kan göra många saker samtidigt: ringa, fota, surfa etc. På samma sätt ska radarutrustningarna kunna spåra, upptäcka, processa bilder, sända radiosignaler med mera.

- Jag visste egentligen inte så mycket om radar när jag kom till Saab. Men jag får lära mig saker varje dag. Jag får också tänka på ett mycket mer konkret sätt. När man forskar i akademien är man egentligen inte så intresserad av om det man kommer fram till går att använda eller inte. Här måste jag experimentera mycket mer för att se vad som fungerar. Man kan säga att jag håller på att bli industrialiserad, säger Hoai och skrattar.

VAD INNEBÄR DETTA FÖR DINA STUDENTER?

- De gillar det! De blir inspirerade. Jag handleder flera masterstudenter och tar med mig bilder på radarsystem till föreläsningarna, visar hur de fungerar, berättar vilken sorts forskning vi bedriver och varför det behövs forskning. Det är mycket intressantare än annan undervisning.

MEN KAN DET INTE BLI INTRESSEKONFLIKTER MELLAN FÖRETAGETS BEHOV AV HEMLIGHÅLLANDE OCH AKADEMINS BEHOV AV PUBLICERINGAR?

- Det där lär vi oss att hantera, säger Ander Åhländer. Publiceringar är ju högskolans kärnverksamhet, men även för Saab är det prestige att bli publicerad. Man får göra avvägningar och vi ser ytterst sällan att det skulle vara ett problem.

För närvarande är Hoai föräldraledig till 20 procent. Anställningen hon har

sträcker sig över fyra år och är alltså längre än en postdoktoral anställning. KK-stiftelsen resonerar att det är en rimlig tid att hinna kliva upp till docentnivå och få rätt att självständigt handleda doktorander. På det sättet bidrar Hoai på allvar till högskolans utveckling.

- Fyra år går fort när man har mycket att göra säger hon. Företaget behöver akademisk kompetens och högskolan behöver veta vad det är som händer utanför deras väggar. Den här positionen är bra för båda parter, säger Hoai Hoang Bengtsson. ■

INOM "FÖRSTÄRKA FORSKARGRUPPER" FANNS UNDER 2010 FÖLJANDE INSTRUMENT:

Strategiska rekryteringar

Med satsningen på strategiska rekryteringar får de nya lärosätena hjälp att finansiera forskningstjänster som bidrar till utvecklingen av samproducerande forskningsmiljöer.

Tjänsterna, till exempel forskarassistenter, biträdande lektorer och postdok, varar upp till fyra år. Anställningen finansieras till 40 procent av KK-stiftelsen, 40 procent av näringslivet och 20 procent av högskolan. Den tredje och senaste utlysningen öppnades Januari 2010 och står öppen fram till december 2011, med kontinuerliga beslut.

Målet är ...

- ... stärkta befintliga forskningsmiljöer på högskolorna, ökad kompetens i näringslivet
- ... ökad vetenskaplig meritering, t ex docentkompetens för yngre doktorer
- ... ökad balans mellan olika personalkategorier vid lärosätet
- ... ökad samproduktion och ökad insikt och förståelse för nyttan av samproduktion.

Doktoranderna lyfter Bim Kemi

FORSKARUTBILDA > Familjeföretaget Bim Kemi har haft sex doktorander anställda med stöd från KK-stiftelsen. Det har höjt kompetensnivån, lett till ett modernare arbetssätt och varit en viktig pusselbit vid företagets expansion i nio länder.

Bim Kemi i Stenkullen levererar specialkemikalier och tekniska lösningar till pappers- och massaindustrin. Deras verksamhet kräver ständigt nya tekniska lösningar. Både kunder och konkurrenter finns över hela världen. Det går inte att erbjuda gårdagens teknik, som ägaren Peter Wällberg uttrycker det.

I denna kärva globala konkurrens har Bim Kemi gått från klarhet till klarhet. Redan 1997 listades de som ett av Sveriges snabbväxande företag av Veckans Affärer. Idag finns man i nio länder i Europa och Asien och har 180 anställda, varav 50 i Sverige.

En förklaring till framgången är den höga akademiska nivån i företaget. Peter Wällberg såg tidigt värdet av ett nära samarbete med akademien i form av företagsdoktorander. Han är initiativtagare till kemiföretagets forskarskola som startades med stöd från KK-stiftelsen. I lokalerna väcker en doktorshatt ingen uppmärksamhet. Sex färdiga doktorer har man fostrat, samtliga med

KK-stiftelsen som hälftenfinansiär. De senaste två disputerade 2010.

– Det har höjt kompetensen i företaget och lett till ett modernare sätt att jobba. Doktoranderna är ofta unga och tar med sig nya teorier från högskolorna som vi omsätter i praktiken, och de hjälper oss att utveckla statistiska modeller. Jag ser industridoktorander som en brygga mellan akademi och industri.

Att ha forskare i lokalerna stärker hela företagets kompetensnivå, särskilt som det på Bim Kemi finns ett system där doktoranderna utbildar den övriga personalen. Det gör att Bim Kemi har bättre kapacitet att förstå sina kunders system och därmed behov. Peter Wällbergs recept är att sätta ihop en gedigen praktiker och en skolad teoretiker kring samma uppgift.

– Får man dem bara att hålla sams blir det nästan alltid jättebra, säger han.

Men det går inte att bara ta in en doktorand om inte den övriga personalen har kompetens att ta emot kunskapen. Då uppstår bara kulturkrockar, förklarar

Peter Wällberg. Därför har Bim Kemi länge varit en plantskola för begåvade examensjobbare och man har haft en professor från Chalmers anställd.

– Doktoranderna är bara det sista steget i en långsiktig process för att höja den akademiska nivån i företaget, säger han. Vilket också höjer företagets status.

– Under perioder har vi haft fler doktorander anställda än våra kunder som ofta är storföretag. Det är klart att det stärker vår image. När doktor Müller ringer från södra Tyskland så känner han sig tryggare om han får prata med en disputerad.

Dessutom drar det till sig skickliga tekniker och kemister som letar efter arbetsgivare. Helena Wassenius är en av dem. Hon arbetade som kemist på Astra, men där var det trögt att få doktorera. När chansen kom hos Bim Kemi tog hon den. Hon har fortsatt att arbeta hos Bim Kemi och har fungerat som företagshandledare för två nya doktorander. Det innebär bland annat att hon följer upp doktorandernas ar-

HELENA WASSENIUS OCH PETER WÄLLBERG PÅ BIM KEMI. FOTO: PETER MAGNUSSON.

bete och ser hur det kan passa in med det företaget gör.

– Det är lite mer hands-on här på Bim Kemi. Pappersbruk är en grov miljö. Det finns gott om akademiker. Men det är inte alla som passar in, säger Helena Wassenius.

KK-stiftelsens satsning på företagsforskerskolor syftar till att ge företag den spetskompetens och de utvecklingsmöjligheter de behöver men har svårt att få. Peter Wällberg menar att den traditionella akademien inte alltid förstår den verklighet mindre och medelstora företag lever i.

– Vi kan inte skjuta ifrån oss en fråga med ”det har vi en doktorand som tittar på och som är klar om fem år”. Här måste vi få svaret snabbare.

På Bim Kemi får doktoranderna forska på verkliga problem, ”skitiga system”, som Peter Wällberg uttrycker det, där de kemiska ämnena är fler och mer komplicerat uppbyggda än i ett laboratorium.

– Det hjälper oss och det hjälper

akademien, säger han.

Det är en inte helt riskfri investering för ett litet företag att hälftenfinansiera en doktorand i fem år. Hur många mindre företag vågar sig på det?

– Det kan kosta på i det korta perspektivet. Men för oss har det varit ett sätt att utvecklas. Och det är uppenbart att det har lönat sig.

I gengäld blir en företagsdoktorand som tillbringat en stor del av utbildningen på företag mycket produktiv efter disputationen. Hon eller han bidrar direkt till verksamheten, medan en doktorand från högskolan kan behöva två år innan den börjar bli lönsam. Därmed blir företagsdoktoranderna extremt efterfrågade av andra arbetsgivare. Det har hänt att forskare på Bim Kemi försvunnit i postdok utomlands eller tagit anställning hos en kund.

– Det är faktiskt inte helt fel att ha haft en doktorand som nu jobbar hos en kund. Då vet kunden djupare vad vi kan och vad vi kan hjälpa till med, säger Peter Wällberg. ■

Företagsforskerskolor och småföretagsdoktorander

Företagsforskerskolorna och småföretagsdoktorander har visat sig vara utomordentligt bra instrument för att kompetensutveckla näringslivet och att bygga broar mellan industrin och akademien.

Utvärderingar och erfarenheter visar att forskarskolorna och företagsdoktoranderna håller hög kvalitet. Doktoranderna blir klara i tid, avhoppet är få.

Doktoranderna blir extremt efterfrågade på arbetsmarknaden eftersom de har industrivana. Så gott som alla får jobb direkt efteråt, många inom det område där de utbildat sig. En företagsforskerskola på 10–15 doktorander innebär ett rejält kompetenslyft i en bransch eller en delbransch.

Under 2010 pågick 10 företagsforskerskolor i olika områden och en ny utlysning i mars ledde till beslut om två nya företagsforskerskolor som startar 2011, knutna till Karlstads universitet respektive Mälardalens högskola.

Forskningsprofiler – en satsning på lång sikt

BYGGA FORSKNINGSMILJÖER> Att bygga upp starka och livskraftiga forskningsmiljöer går inte över en natt. Nu ökar KK-stiftelsen långsiktigheten i ett av sina viktigaste instrument.

Forskningsprofiler som tidigare var ett sexårigt program kan nu förlängas ytterligare två år.

– Åtta år är en bra tidshorisont för att etablera en forskningsprofil som är stark vetenskapligt och som dessutom gör nytta i näringslivet, säger Daniel Holmberg, programansvarig på KK-stiftelsen.

Ett av stiftelsens äldsta och mer långsiktiga instrument blir nu alltså ännu längre. Med Forskningsprofiler har stiftelsen i över ett decennium byggt upp starka miljöer på de nya lärosätena, miljöer som bedömts som mycket starka, i somliga fall i "världsklass".

Forskningsprofiler uppmuntrar lärosätets ledning att satsa strategiskt och över tid. Det riktar sig till lärosätets ledning snarare än till den enskilde forskaren. Det syftar till att bygga upp forskningsplattformar tillsammans med näringslivet, snarare än att strö pengar till enskilda projekt. Det är tänkt att gå till etablerade forskare snarare än till att bekosta forskarutbildningar.

Vilket område profileringen sker inom lägger sig KK-stiftelsen inte i. Det som är intressant för stiftelsen är

att forskningen håller hög klass och är relevant både för näringslivet och för lärosätets profilering.

Det har visat sig att en förutsättning för att lyckas är att lärosätena bygger sina miljöer där de redan innan har stark forskning, och där de har upparbetade samarbeten med näringslivet. Påfallande ofta handlar det om forskning som byggts upp i olika HÖG-projekt och som har nationell och internationell renommé.

– Man startar inte från noll. Forskningsprofiler förutsätter att det finns en jordmån som är sådd och odlad sedan tidigare, säger Daniel Holmberg.

Ofta handlar profilerna om teman som sträcker sig över befintliga vetenskapsområden. KK-stiftelsen uppmuntrar lärosätena att hitta sin egen nisch, ofta i samarbete med nya eller förnyade branscher.

VAD ÄR DET SOM GÖR ATT EN PROFILSATSNING BLIR LYCKAD?

– Flera saker. Ett engagerat näringsliv. Att lärosätet verkligen försöker integrera forskningen och inte projektifierar så mycket, utan försöker bygga en miljö.

Profilerna har alltså tidigare varit sexåriga. Varje lärosäte har fått finansiering med sex miljoner kronor per år förutsatt att näringslivet skjuter till motsvarande belopp i pengar eller i form av personella resurser eller utrustning. Nu finns det möjlighet för lärosätena att fortsätta arbetet under åtta år i de fall de anser det nödvändigt.

MEN HUR VET MAN ATT NÄRINGSLIVET VERKLIGEN BIDRAR MED SIN DEL?

– Det följer stiftelsen upp mycket noga, det kräver våra stadgar. Företagen får kontinuerligt redovisa vad de gör i projektet. Hur de arbetar i styrgrupper med mera. Samproduktion handlar om gemensam produktion av kunskap.

För de sexåriga profilsatser som nyss avslutats finns möjlighet till två års förlängning i en satsning som heter Forskningsprofiler+. De ytterligare två åren har ett tydligt motiv – internationell positionering.

– Det är ett led i KK-stiftelsens strävan att agera som en uthållig och långsiktig finansiär av högskolornas profilerade forskning, säger Daniel Holmberg. ■

ERICSSONS FORSKNINGSCHEF:

”Karlstad har bästa tjänsteforskningen”

FOTO: ISTOCKPHOTO.

Ericsson Global Services går in i ett fördjupat samarbete med Centrum för tjänsteforskning vid Karlstad universitet. Centret är ett resultat av en nyligen avslutad profilsatsning som KK-stiftelsen finansierat, och en del av nysatsningen Forskningsprofiler+.

– CTF har den bästa forskningen inom tjänsteutveckling och tjänsteinnovation jag har stött på, säger Rickard Lundmark, forskningschef på Ericsson Global Services.

Under sex år byggdes profilen The New Service Economy upp vid Karlstad universitet. Den etablerade sig då som en av Europas ledande grupperingar inom tjänsteforskning

med närmare 40 forskare som flitigt publicerade sig i högt rankade tidskrifter. Man utvecklade bland annat helt nya metoder för företag att samarbeta med sina kunder och hur värderingar styr upplevelsen av en tjänst. Det är denna profil som nu lever vidare som Centrum för tjänsteforskning, CTF. Ericsson Global Services ingår som ett av många företag i en satsning på tjänsteinnovation.

– Vi märkte redan vid första mötet att de kan mycket. Vi kunde börja samtalen på en hög nivå, säger Rickard Lundmark.

– De har ett brett och djupt kunnande, särskilt när det gäller interaktionen

Fakta Forskningsprofiler

I programmet *Forskningsprofiler vid nya lärosäten* har elva forskningsmiljöer avslutat sitt uppdrag. Nu fortsätter programmet men löper över åtta år i de fall lärosätena finner det nödvändigt. I mars 2010 öppnades en utlysning. För de tre profiler som avslutades i fjol öppnades möjlighet till förlängning med ytterligare två år under satsningen Forskningsprofiler+.

Sidus – starka forskningsmiljöer kräver goda nätverk

Inom verksamhetsområdet *Bygga forskningsmiljöer* pågår även programmet SIDUS, distribuerade starka forskningsmiljöer i form av ett pilotprojekt. Där samverkar tre miljöer: Högskolan i Halmstad, Mälardalens högskola och Blekinge tekniska högskola med tre institut: Sveriges Tekniska Forskningsinstitut, SP, Swedish Institute for Computer Science, Sics, samt Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI. Pilotprojektet handlar om att få miljöerna att samarbeta med varandra och med de tre instituten.

mellan kund och leverantör, tjänsteutvecklingsmetoder och processer.

Att det är flera företag med i satsningen stör inte Rickard Lundmark, tvärtom ger det ytterligare styrka till forskningsresultaten. Forskarna på CTF är enligt honom erfarna och duktiga på att hantera känslig information.

– Dessutom handlar det inte om att utveckla innehållet i tjänsterna, det gör vi själva. Utan om arbetsmetoder och processer.

På frågan vad Ericsson Global Services vill få ut av samarbetet är svaret tydligt:

– Vi vill se resultat. Rent krasst, säger Rickard Lundmark. ■

KK-miljöer – mot forskningsintensivare lärosäten

UTVECKLA FORSKNINGSINTENSIVARE LÄROSÄTEN

KK-miljöerna syftar till att rikta forskningen på lärosätet mot ett fåtal strategiska områden där den kan nå hög vetenskaplig kvalitet. Så skapas forskningsintensivare lärosäten.

STINA GERDES-BARRIERE, SENIORHANDLÄGGARE PÅ KK-STIFTELSEN, ARBETAR MED DE TRE HÖGSKOLOR SOM STÅR PÅ TUR ATT KVALIFICERA SIG SOM NYA KK-MILJÖER. FOTO: BJÖRN TESCH.

KK-miljöprogrammet vänder sig till lärosätenas ledningar. Det innebär en starkare profilering av lärosätets forskning i samproduktion med näringslivet. De lärosäten som blir kvalificerade som KK-miljö får själva ta hand om den kvalitetskontroll av forskningen som KK-stiftelsen normalt gör. Det underlättar planeringen och resurserna används bättre.

– Lärosätena ska på egen hand utveckla system för att bedöma den ve-

tenskapliga kvaliteten och kvaliteten på samproduktionen. I detta ligger också att göra mer systematiska strategiska bedömningar av hur nya forskningsinsatser stämmer med lärosätets profilering, säger Stina Gerdes-Barriere, seniorhandläggare på KK-stiftelsen.

HUR GÅR DET TILL?

– Exakt hur det går till ser lite olika ut, högskolorna har valt olika vägar. Det handlar om kvalitetssäkring både av

nya insatser och av processer för att ta fram strategiska planer.

JUST NU BEFINNER SIG TRE LÄROSÄTEN I KVALIFICERINGSPROCESSEN FÖR ATT BLI KK-MILJÖER. OM DE INTE NÅR ÄNDA FRAM, HAR SATSNINGEN VARIT FÖRGÄVES FÖR DEM?

– Vi hoppas och tror att de ska nå hela vägen förstås. Skulle det inte bli så hoppas vi att kvalificeringsprocessen ändå ska ha hjälpt dem och satt igång en systematisk läroprocess kring kvalitetsarbete och profilering. Så att när de söker från våra andra utlysningar kan de göra det med större träffsäkerhet.

FINNS DET NÅGON MOTSVARIGHET TILL KK-MILJÖER NÅGONSTANS?

– Inte vad vi känner till. Det är definitivt nytt i Sverige, säger Stina Gerdes-Barriere. ■

På följande sidor presenterar vi de två högskolor och det universitet som vill bli KK-miljöer och belyser deras betydelse för näringslivet i de regioner de befinner sig.

VERKLIGHETEN SLIPAR TEORIERN. FORSKAREN MARIA LEXHAGEN BYGGER UPP EN DATABAS MED KUNDINFORMATION FÖR ATT UTVECKLA ÅRE SOM SKIDORT. FOTO: JOHAN JEPSSON.

Ny forskning inom turism ger Åre bättre överblick

Det faller sig naturligt att turismforskning är en av profilerna Mittuniversitetet vill bli KK-miljö med. I regionen finns hundratals spetsföretag inom turism och upplevelser. Här finns också Åre, en av världens förnämsta skidorter.

Till Åre kommer varje år uppskattningsvis 800 000 människor för att åka skidor, vandra i bergen, gå på spa, äta gott på restaurang. Åre är ekonomisk motor för hela regionen. Men som verksamhet är den svår att mäta. Vad tycker Årebesökaren om sin vistelse? Hur bra är backarna, snöplogningen, hotellfrukosten, liftkön, bullarna på fiket? Med hundratals olika företag blir det svårare för Åre att ta reda på saker om sina besökare än det är för exempelvis Ikea att känna till preferenserna för sina kunder.

Nu håller företaget Åre Destination AB på att utveckla ett system att fånga

upp kundinformation från de 200 medlemsföretagen. Det handlar om bokningsdata, hotellenkäter, uppgifter i sociala medier. Man gör även egna intervjustudier.

– Vi håller på att utveckla en prototyp för ett affärs- och marknadssystem, säger Maria Lexhagen, företagsekonom och forskare vid ETOUR på Mittuniversitetet. Det är kanske inte raketforskning i andra branscher, men inom turismbranschen är detta komplext och ovanligt.

Målet är att alla företag ska kunna få del av analyserad information, dels för läget för det egna företaget i relation

till hela destinationen, dels för Åre som helhet. Informationen ska sedan ligga till grund för marknadssatseringar och utvecklandet av varumärket Åre. Projektet har stöd av KK-stiftelsen.

Det är inte svårt att förstå att Åre Destination AB tycker att det är jättebra att få tillgång till en kvalificerad marknadsforskare från Mittuniversitetet, men vad får du ut av samarbetet?

– Jag får chans att utforma min forskning efter verkligheten redan i inledningsskedet. Verkligheten är absolut och det gör forskningsfrågorna vassare, bättre, mer relevanta. Jag tycker att mycket mer av den samhällsvetenskapliga forskningen borde bedrivas tillsammans med företag och samhälle, säger Maria Lexhagen. ■

Ledande forskning fick SCA att stanna i Sundsvall

UTVECKLA FORSKNINGSINTENSIVARE LÄROSÄTEN>

Skogsbolaget SCA var på väg att flytta all sin forskning utanför Sveriges gränser. Ett forskningscenter, FSCN, som KK-stiftelsen finansierade fick dem på andra tankar. Idag bedriver SCA och Mittuniversitetet världsledande forskning tillsammans. De har rentav flyttat ihop.

ÖRJAN PETTERSON, VD FÖR SCA:S FORSKNINGS-
BOLAG, VÄLKOMNAR PROCESSEN ATT BLI KK-MILJÖ.
FOTO: HÅKAN NORDSTRÖM.

På ena sidan av Storgatan i Sundsvall ligger Mittuniversitetet och forskningscentret, FSCN. På den andra sidan ligger ett forskningslaboratorium som SCA byggt upp för 100 miljoner kronor. Över gatan löper en inglasad gång som gör att forskarna fritt kan vandra emellan.

– Vi har bokstavligen talat byggt ihop vår forskning med universitetet, säger Örjan Petterson, vd för SCA:s forskningsbolag SCA R&D. Deras forskare och studenter får använda vår utrustning. Dessutom hyr vi den högsta våningen i universitetets byggnad, allt för att komma dem nära.

Forskningscentret FSCN (Fiber Science Communication Network) är idag världsledande inom mekanisk massaforskning. Hit till Sundsvall lockas de främsta professorerna och doktoranderna från bland annat Kanada, Japan, Finland.

Men det var så när att det varken blev något forskningscenter eller laboratorium. I slutet av 1990-talet övervägde SCA att flytta all sin forskning inom mekanisk massa och förpackningsteknik till kontinenten. Det var där affärerna fanns. Det är också där, i Bryssel, som SCA:s huvudkontor för förpackningsprodukter ligger. SCA gjorde en intern utredning om utsikterna att lägga forskningen utomlands.

Då gjorde KK-stiftelsen en kraftsamling. Tillsammans med Mitthögskolan (blev sedan Mittuniversitetet), SCA och Skogsindustrins forskningsstiftelse satsade man 96 miljoner kronor i ett sexårigt forskningsprogram inom skogindustri-teknik. KK-stiftelsen satsade hälften av summan. SCA valde då att rota sig i Sundsvall och byggde laboratoriet som nu ligger vid Storgatan.

– Det var denna satsning som fick SCA att stanna kvar med sin forskning i Sundsvall. Utan KK-stiftelsens

hjälp hade det förmodligen inte blivit av, så är det, säger Örjan Petterson.

Därefter har man startat forskarskola med stöd av KK-stiftelsen. Man har haft postdoktorander som fungerat som gränsgångare, också det med stöd av KK-stiftelsen. Det har varit oerhört värdefullt för SCA, framhåller Örjan Petterson. Detta har undan för undan byggt upp forskning om skogen på Mittuniversitetet som ligger i frontlinjen.

– Jag är övertygad om att den satsning som vi gjorde tillsammans med KK-stiftelsen starkt bidrog till att Mitthögskolan fick universitetsstatus, säger Örjan Petterson.

Forskningen har också följt utvecklingen inom skogsindustrin. Produkterna har förädlats, design har blivit viktigare liksom elektronik för att ladda emballagen med smart teknik. Där har Mittuniversitetet följt med och utvecklat relevanta utbildningar. Numera har skogsindustriforskning alltmer kommit att handla om energi – alltså hur man använder så lite som möjligt av den – vilket är centralt i den energislukande pappers- och massaindustrin.

Örjan Petterson deltar aktivt i den process som Mittuniversitetet nu genomför för att bli KK-miljö.

– Det skulle underlätta mycket. För låt oss tala klarspråk: Ett nytt universitet får nästan inga forskningsanslag från staten. Vi är helt beroende av aktörer som KK-stiftelsen. Och det tar väldigt mycket tid för forskarna att söka anslag, säger Örjan Petterson.

Han tror också att SCA:s, universitetets och KK-stiftelsens kraftansträngningar har haft betydelse för Sundsvall.

– SCA är den största privata arbetsgivaren i regionen. Utan universitetet hade vår verksamhet i Sundsvall förmodligen varit mycket mindre. ■

MITTUNIVERSITETETS KK-MILJÖSATSNING

Skogen som resurs – Fiber Science Communication Network (FSCN)

Föreståndare: prof. Kaarlo Niskanen
- 12 professorer (19 inkl adjungerade och gästprofessorer)
- 15 forskare
- 21 doktorander

Industriell informationsteknologi och digitala tjänster – Sensible Things that Communicate (STC)

Föreståndare: prof. Mattias O’Nils
- 12 professorer
- 20 forskare
- 32 doktorander

Turism och upplevelser – European Tourism Research Institute (ETOUR)

Föreståndare: doc. Bo Svensson
- 3 professorer
- 10 forskare
- 8 doktorander

Idrott Hälsa och Sportteknologi – Nationellt Vintersportcentrum (NVC)

Föreståndare: Sture Espwall
- 8 professorer
- 14 forskare
- 9 doktorander

Högskolan i Skövde vrider fokus mot sina styrkeområden

UTVECKLA FORSKNINGSINTENSIVARE LÄROSÄTEN>

Högskolan i Skövde befinner sig i kvalificeringsprocessen till att bli KK-miljö, baserad på tre forskningscentrum: Informationsteknologi, Virtuella system och Systembiologi.

– Vi kör en hård profilering kring dessa forskningscentrum. 40 procent av vår grundutbildning är kopplad dit. Vi är inget universitet, men det vi gör ska vi vara bra på, säger Lars Niklasson, prorektor vid högskolan i Skövde.

I Skövde finns de tunga bilföretagen, Volvo Cars, Saab, Volvo lastvagnar. Här finns Saab Electronic Defence Systems, som verkar i försvarsindustrin. En snabb orientering i stadskärnan ger vid handen att de nämnda företagen liksom högskolan ligger på promenadavstånd, centrerade kring centralstationen. Här ligger också norra Europas största gjuteri, där Volvo och Renault gjuter motorblocken till sina lastbilar.

Högskolans profiler handlar om IT i industrin. Om att testa komplicerade processer virtuellt. Att göra modeller av dyra produktionslinjer i fordonstillverkning. Simulering av hållfastheten i en limmad fog. Simulerade ekosystem. Eller att fusionera data och information till högkvalitativt beslutsunderlag.

Forskningsområdet virtuella system har man tagit så långt att Volvo Lastvagnar, världens näst största lastbilstillverkare, utsett Högskolan i Skövde till preferred academic research partner,

som en av fyra högskolor i världen. Volvomedarbetare arbetar i högskolan flera dagar i veckan.

Högskolan har i samproduktion med Volvo Cars tagit fram vad vicerektor Mats Jägstam kallar simuleringsbaserad optimering. Med hjälp av denna teknik kan produktionslinjen finkalibreras och justeras utifrån hur maskinerna fungerar, hur mycket personal som finns, om man vill köra kostnadseffektivt eller om man vill få ut mesta möjliga ur produktionen. Optimeringsmotorerna är resultatet av två HÖG-projekt.

– Det är en avancerad metod med ny teknik. De finns ingen annan fordonstillverkare i världen som kör det i full skala. Man kan säga att vi ger Volvo Cars ett ytterst avancerat beslutsunderlag, säger Mats Jägstam.

– Allt vi kommer fram till publiceras. Företagen förstår att publicering är vår drivkraft. Vi har blivit väldigt bra på att avmaska information.

Enligt Mats Jägstam är högskolan redan bra på att samproducera forskning. Men den kan bli bättre.

– Vi tenderar att tappa bort varandra mellan projekten. Under projekten funkar allt jättebra. Men innan och

HÖGSKOLAN I SKÖVDES KK-MILJÖSÄTSNING

KK-miljön består av tre forskningscentra:

Informationsteknologi

Föreståndare: prof. Tom Ziemke

- 12 professorer/docenter
- 26 forskande lektorer
- 22 forskarstuderande

Virtuella system

Föreståndare: tekn.dr. Thomas Carlberger

- 11 professorer/docenter
- 17 forskande lektorer
- 18 forskarstuderande

Systembiologi

Förståndare: prof. Abu Mandal

- 11 professorer/docenter
- 16 forskande lektorer
- 14 forskarstuderande

efter. Det hoppas vi kunna utveckla i KK-miljön. Vi behöver också blir bättre på att knyta till oss mindre företag. Vi har en lista på 15 företag som vi besöker och hittills har vi hunnit med tolv, säger Mats Jägstam. ■

När Saab ville utveckla sina system för övervakning så hittade man inte den forskning man behövde på de äldre lärosätena. Högskolan i Skövde hade Saab sedan tidigare ett nära samarbete med. Nu är informationsfusion ett forskningsfält där Sverige är att räkna med.

SAABS FORSKNINGSCHEF:

”Skövde har satt Sverige på forskningskartan”

Informationsfusion handlar om att bearbeta och lägga ihop stora mängder information. Till exempel när ett antal farkoster, stora och små, på havet nära en hamn, sänder och tar emot radar-signaler, gps-signaler och information från kameraövervakning och det blir ett gytter av information. Informationsfusion är centralt i krigsföring, men används i övervakningssammanhang på havet, på flygplatser med mera.

Området fick ökad betydelse på 90-talet och i början av 2000-talet i samband med en framväxt av nätverksliknande ledningssystem. Det blev en viktig pusselbit för Saabs utveckling.

Problemet var bara att det på de äldre lärosätena saknades fokuserad forskning inom området.

– Det fanns väldigt lite gjort, men

Skövde var långt framme inom informationsbearbetning. Vi beslöt därför att gå in i ett samarbete med dem, säger Tomas Planstedt som är ansvarig för forskningssamarbeten inom affärsområdet Electronic Defence System på Saab.

Det mynnade ut i en sexårig forskningsprofil i Informationsfusion vid Högskolan i Skövde med stöd från KK-stiftelsen.

– Vi valde att samarbeta väldigt aktivt och mycket nära. Det har helt klart varit en av de viktigaste framgångsfaktorerna. I och med den täta kontakten så har vi kunnat säkerställa viktig kunskapsöverföring åt båda hållen. Vi har utvecklat forskningsfrågorna tillsammans och träffat professorerna och doktoranderna varannan vecka i stället för någon gång om året. Dess-

utom har vi själva haft medarbetare på högskolan som adjungerade professorer, säger Tomas Planstedt.

För Saabs del har forskningen inom profilen mynnat ut i en mjukvaruprodukt för att upptäcka avvikelser i information, till exempel för att upptäcka aktiviteter och händelser som kan utgöra stor fara i offentliga miljöer med stor genomströmning av människor och trafik.

Samarbetet har etablerat ett forskningsområde som i stort sett inte fanns på svenska lärosäten tidigare.

– Skövde har placerat Sverige på kartan när det gäller informationsfusion. Vi blir inbjudna till de bästa internationella forskarkonferenserna. Doktoranderna vinner utmärkelser för best student paper, säger Tomas Planstedt. ■

Högskolan utvecklar näringslivet

UTVECKLA FORSKNINGSINTENSIVARE LÄROSÄTEN>

Högskolan i Halmstad är navet i det halländska näringslivet och har sedan starten bidragit till det myller av små och medelstora högteknologiska företag som finns här. När högskolan nu profilerar sig är IT, hälsa och innovation de viktigaste orden.

HÖGSKOLAN I HALMSTADS KK-MILJÖSATSNING

Centrum för innovations-, entreprenörskaps- och lärandeforskning (CIEL)

Föreståndare: prof. Mike Danilovic

- 11 professorer
- 2 docenter
- 15 doktorer
- 16 forskarstudeande

Halmstad Embedded intelligent Systems (EIS)

Föreståndare: prof. Bertil Svensson

- 15 professorer, varav 5 gästprofessorer
- 4 docenter, varav 2 gästdocenter
- 22 doktorer
- 20 forskarstuderande

Centrum för forskning om Vård Hälsa och Idrott (CVHI)

Föreståndare; doc. Urban Jonsson

- 6 professorer
- 3 docenter
- 25 doktorer
- 16 forskarstuderande

– Här på Högskolan i Halmstad får man leta med mikroskop om man ska hitta forskning som inte sker tillsammans med näringslivet, säger prorektor Bertil Svensson.

Bertil Svensson talar om ett hälsoteknikkluster med ett trettiotal företag som säljer över hela världen och som inte sällan är avknoppade från högskolan. Många är knutna till Hälsoteknikalliansen som högskolan tillsammans med regionen skapat med finansiering från KK-stiftelsen. I Halmstad finns storföretaget Getinge som genom förvärv har vuxit till en global läkemedelsteknisk koncern.

– Vi på högskolan är vana att arbeta nära företagen. Och vi försöker inte möta regionala behov utan nationella och internationella behov. Det vi gör kommer till användning överallt, säger Bertil Svensson.

De senaste åren har högskolan i Halmstad skärpt fokus på forskningen och utbildningen till att bli alltmer profilerad. Man har utmejslat tre styrkeområden dit man riktar resurser: innovationsvetenskap, inbyggda intelligenta system (CERES) och hälsovetenskap. De två förstnämnda har nyligen blivit utsedda till egna vetenskapsområden med rätt att examinera doktorer. Nu strävar man efter att bli KK-miljö.

Bertil Svensson är professor i informatik och har varit högskolan trogen sedan 1990-talet. Styrkan med en mindre högskola är uppenbar, menar han.

– Vi är vana vid tvärvetenskap eftersom vi arbetar med tillämpningsnära forskning, med nya tjänster. Och med industrin i projekten så kommer användarnytta och även affärsmodeller i fokus. ■

FOTO: MAQUET.

CARL BENNET, GETINGE:

”Högskolans forskning är avgörande för oss”

Carl Bennet är ordförande för och huvudägare av Getinge, en medicinskt-teknisk koncern, som är världsledande inom flera områden, som finns över hela världen och som har sitt svenska huvudkontor utanför Halmstad.

VAD BETYDER HÖGSKOLAN I HALMSTAD FÖR GETINGE?

– Högskolan har varit helt avgörande för Getinges utveckling, både här och internationellt. Produkterna och tjäns-

terna får ett allt starkare kunskapsinnehåll och då krävs närhet till starka kunskapsmiljöer för att lyckas.

VAD ÄR VIKTIGAST, FORSKNINGEN ELLER DE KOMPETENTA FORSKARNA?

– Det går hand i hand. Forskningsresultaten är viktiga. Det måste finnas forskning, då kommer de bästa lärarna och då blir utbildningen bra – och vi får kvalificerade personer som vi kan rekrytera.

Carl Bennet understryker sin respekt för de äldre lärosätena, men han talar sig varm för de regionala högskolornas potential.

– De mindre högskolorna är mer snabbfotade. De är obyråkratiska och är bättre på att bygga upp kunskapsmiljöer kring sådant som händer här och nu. Båda perspektiven behövs men det är viktigt att de regionala högskolorna får möjlighet att forska. Det är i allmänhet inte bra att koncentrera forskningen på några få ställen. Där gör KK-stiftelsen en enormt viktig insats.

Getinge tillverkar bland annat respiratorer och har gått från att vara ett av många medelstora företag till att omsätta 22 miljarder kronor och ha 12500 anställda i hela världen. Företaget är för närvarande inbegripet i ett forskningsprojekt som delfinansieras av KK-stiftelsen som undersöker hur man kan få till innovativa processer i befintliga företag med stor organisation. En central fråga för ett kunskapsintensivt företag som Getinge, som växer genom uppköp.

VAD ANSER DU OM ATT HÖGSKOLORNA PROFILERAR SIN FORSKNING MOT VISSA OMRÅDEN?

– Det är alldeles nödvändigt. Högskolorna måste profilera sig. Här har KK-stiftelsen ett perspektiv som ligger rätt, säger Carl Bennet. ■

CARL BENNET ÄR ORDFÖRANDE FÖR OCH HUVUDÄGARE AV MEDICINTEKNIKJÄTTEN GETINGE. HAN TALAR SIG VARM FÖR DE MINDRE HÖGSKOLORNAS FORSKNING. CARL BENNET VAR TIDIGARE ORDFÖRANDE FÖR HÖGSKOLAN I HALMSTAD.

Nya högskolor får rätt att examinera doktorer

Från och med hösten 2009 får ett antal nya högskolor möjlighet att bedriva forskarutbildning inom sina starka områden efter tillstånd från Högskoleverket. KK-stiftelsen har under lång tid stöttat och bidragit till uppbygganden av forskningsområdena kopplade till de nya examinationsområdena med totalt 475 miljoner kronor.

Christina Ullenius har varit Högskoleverkets rådgivare i denna process.

– Det innebär framförallt att de har rätt att examinera doktorer i eget namn. Tidigare var doktoranderna verksamma vid högskolorna men de var tvungna att skriva in sig vid ett lärosäte, som har rätt att examinera inom aktuellt vetenskapsområde. Det kunde de äldre lärosätena dra nytta av. Doktoranderna har levt i två system; den egna högskolans och examinerande lärosätets. Nu kan högskolan utveckla en god forskarutbildningsmiljö utifrån egna förutsättningar.

VAD FÅR DET FÖR KONKRETA EFFEKTER?

– Även om högskolorna inte automatiskt får mer resurser från staten får de lättare att söka anslag. Det är en

legitimering av deras verksamhet. Det blir också mer attraktivt för meriterade forskare att söka sig till högskolorna, bland annat eftersom de får handleda och examinera doktorander.

VAD HAR BEDÖMARNÄ TITTAT PÅ?

– Lärosätena har fått beskriva miljöerna som ofta är nya och spänner över flera ämnesfält. Att forskarutbildningen ska bedrivas inom områden är ett nytt begrepp. Bedömarna har tittat på hur miljöerna kan säkerställa att doktoranderna får en examen av hög kvalitet. De har granskat kvaliteten på forskarna och handledarna och sett vilken kapacitet det finns att handleda doktorander. De har också granskat kvalitetssäkringssystemen samt den ekonomiska stabiliteten. Högskolorna lyfter själva fram att de fått återkommande stöd från KK-stiftelsen som argument för att de har stabil finansiering.

FLERTALET OMRÅDEN ÄR NYA. HUR VANLIGT ÄR DET INTERNATIONELLT ATT LÄROSÄTEN UTVECKLAR NYA OMRÅDEN?

– Det är en allmän utveckling internationellt att akademien bryter ny mark,

definierar nya fält som på olika sätt svarar mot samhällets behov. Men alla lyckas inte lika bra. Här har svenska högskolor visat framfötterna och har en klar chans att ligga i täten. De är också vana att bedriva sin forskning i samverkan med det omgivande samhället, eftersom det har varit ett sätt för dem att kunna utvecklas.

KK-STIFTELSEN HAR STÖTT MÅNGA AV DE NYA OMRÅDENÄ UNDER GANSKA LÅNG TID. VAD HAR DET HAFT FÖR BETYDELSE?

– KK-stiftelsen har spelat en tydlig roll. Halmstads forskningsprofil CERES har KK-stiftelsen hjälpt till att bygga upp under flera år. Den ligger nu till grund för tillståndet för doktorsexamen inom området informationsteknologi. Vid Högskolan i Skövde har KK-stiftelsen under flera år stött uppbyggnad av forskningsmiljöer. Även på andra högskolor har KK-stiftelsen varit mycket aktiv. ■

Nu får fler högskolor
möjlighet att bedriva
forskarutbildning och
ge doktorsexamen.

– KK-stiftelsen har varit
starkt bidragande till
denna utveckling, säger
professor Christina
Ullenius, som varit
Högskoleverkets råd-
givare i ansöknings-
processen.

CHRISTINA ULLENIUS VAR TIDIGARE REKTOR FÖR KARLSTADS UNIVERSITET OCH SITTER I KK-STIFTELSENS STYRELSE. HON MENAR ATT HÖGSKOLORNA LIGGER LÅNGT FRAMME NÄR DET GÄLLER ATT DEFINIERA NYA OMRÅDEN FÖR FORSKNING. FOTO: BJÖRN TESCH.

NYA TILLSTÅND FÖR DOKTORSEXAMINA

Högskolan i Halmstad

- Informationsteknologi
- Innovationsvetenskap
- Stöd från KKS: cirka 155 miljoner kronor

Högskolan i Borås

- Biblioteks- och informationsvetenskap
- Resursåtervinning
- Textil och mode (inkl. konstnärlig forskarexamen)
- Stöd från KKS: cirka 40 miljoner kronor

Högskolan i Gävle

- Byggd miljö
- Stöd från KKS: cirka 35 miljoner kronor

Högskolan i Jönköping

- Industriell produktframtagning
- Stöd från KKS: cirka 25 miljoner kronor

Högskolan i Skövde

- Informationsteknologi
- Stöd från KKS: cirka 100 miljoner kronor

Malmö högskola

- Nya medier
- Stöd från KKS: cirka 20 miljoner kronor

Högskolan Väst

- (sökt examinationsrätt, ännu ej bedömd)
- Maskinteknik
- Arbetsintegrerat lärande
- Stöd från KKS: cirka 100 miljoner kronor

DANIEL HOLMBERG, KK-STIFTELSEN:

”Forskningsfinansiering är en profession”

KK-stiftelsen har under året startat Centre for Knowledge Governance Studies (Centrum för studier av kunskapsutveckling), för att skapa kunskap om forskningsfinansiering som profession, höja den egna kompetensen och professionalisera området.

Att finansiera mer komplicerade forskningsprogram kräver att finansiären tydligt kan definiera målen med en utlysning, har förmåga att rekrytera rätt personer som bedömer ansökningarna, förstår vad som skapar ett bra genomförande och kan följa upp

det pågående projektet, samt ur detta generera ytterligare erfarenheter som används när man tar fram nya utlysningar eller analys av effekter.

Daniel Holmberg är en medarbetare på KK-stiftelsen som ska disputerat inom området:

BEHÖVER MAN FORSKA KRING FORSKNINGSFINANSIERING?

– Erfarenheterna från arbete med forskningsfinansiering har inte tagits tillvara tillräckligt. Det är ett helt klart underbeforskat område. Vi ska därför försöka att systematisera erfarenheterna och dra lärdom av vad vi och andra gjort. Rent allmänt har forskningsfinansiärer varit bra på att bedöma kvaliteten på ansökningar utifrån tidigare vetenskaplig produktion, men inte lika bra på att exempelvis bedöma förutsättningarna för att ett projekt ska lyckas där akademi och näringsliv forskar tillsammans.

FOTO: BJÖRN TESCH.

VILKA KUNSKAPER BEHÖVS FÖR ATT FINANSIERA FORSKNING?

– En mängd saker, till exempel omvärlds- och expertkunskap om vad som händer både i högskolorna och ute i näringslivet och andra delar av samhället. Det är viktigt att en forskningsfinansiärs övergripande instrumentering adresserar olika behov i kunskapssystemet. Finansiären måste dessutom förstå mer än bara de rena forskningsprojekten. Den måste dessutom kunna bedöma exempelvis vad som krävs för att bygga upp en företagsforskarsskola. För en stiftelse som KK-stiftelsen krävs särskilda kunskaper om hur samproduktion går till, när den fungerar och när den inte funge-

rar. KK-stiftelsen har med sin unika roll att stödja såväl kunskaps- som kompetensutveckling en svårare uppgift än till exempel Vetenskapsrådet, som enbart fokuserar på vetenskaplig excellens.

HUR GÅR NI TILLVÄGA?

– Vi samarbetar med en forskargrupping under ledning av professor Mats Benner. Vi undersöker olika teman och analyserar erfarenheter både från oss själva och från andra finansiärer inom Sverige och internationellt. Syftet är att vi ska bli bättre här på stiftelsen, men vi tror också att vi kan lära omvärlden, bland annat hur nya forskningsmiljöer etableras och utvecklas.

DU DISPUTERAR NÄSTA ÅR, VAD HANDLAR DIN AVHANDLING OM?

– Den handlar om hur en forskningsfinansiär fungerar och varför deras verksamhet utvecklas som den gör. Rent praktiskt är det en fallstudie av KK-stiftelsen, en slags organisationsanalys. Jag analyserar verksamhetsutvecklingen över tiden ur olika perspektiv samt försöker bedöma hur olika institutioner och aktörer påverkat stiftelsens inriktning. ■

Företagen stärkta av HÖG

KK-stiftelsen har sedan starten 1994 satsat mer än 7,5 miljarder kronor i över 2 100 projekt. Det har byggt upp internationellt konkurrenskraftiga forskningsmiljöer. Men vilken effekt har det för ett företag att vara med i ett forsknings- eller kompetensutvecklingsprojekt som KK-stiftelsen finansierat?

Under 2010 har KK-stiftelsen gjort en utvärdering och frågat de 25 företag som medverkade i forskningsprojekten

inom HÖG, vilka hade avslutats 2007. Resultaten är slående: Trots att många av företagen genomgick en hård kris efter 2007, så redovisar i stort sett samtliga företag starkt positiva erfarenheter.

De viktigaste resultaten är ökad kompetens, nya metoder eller system och processförbättringar. Flera företag visar också på nya produkter som ett direkt resultat av projektet. En handfull företag

har dessutom nyanställt tack vare HÖG.

Företagen säger dessutom att ett lika viktigt resultat av projekten är att de knutit nya kontakter med akademien och andra företag.

23 företag fortsätter samarbetet med akademien tre år efter avslutat projekt.

Detta stärker KK-stiftelsens övertygelse att forskning och kompetensutveckling i samproduktion stärker både företagen och akademien.

Volvo Car Corporation: "Forskningen gav ny kunskap om lättkonstruktioner vilket är viktigt för Volvo eftersom vi strävar efter att minska bilarnas vikt och därmed utsläpp."

Dr Zheng Tan

Daros Piston Rings: "Vi har fått kunskap om hur olika legeringar påverkar varandra och idéer till en ny typ av material. Det är viktigt eftersom vår verksamhet går ut på att legera gjutjärn till kolvringer till fartygsmotorer."

Daniel Holmgren

Medical Equipment Development: "Vi har utvecklat en superabsorbenttillämpning för sårbehandling och hygienprodukter. Vi är sannolikt ensamma om produkten."

Lars Edebo

Eurocon Analyzer AB: "En uppdaterad flisanalysator. Vi har förnyat bildanalystekniken, mjukvaran och förenklat kommunikationen. Vi har lagt ner ett antal miljoner i projektet. Det har genererat intäkter, vinst och sysselsättning i Sverige."

Öjvind Sundvall

Billeruds AB, Gruvöns Bruk: "Projektet utvecklade ytterligare vår kunskapsbas. Doktoranden var effektiv och vi fick ut mycket av forskningen."

Catrin Gustafson

Finnveden Gjuteri AB: "Ökad kunskap om korrosion; hur det påverkar; vad som händer i en ytbehandlad del vid allmän korrosion och repor i lacken."

Sven Hedlund

Saab Microwave Systems: "Projektet löste ett prestandaproblem i en radar för flygplan. Produkten som sådan är unik. Vi hade inte kunnat hitta andra lösningar på marknaden. Lösningen skräddarsyddes för oss och kommer att användas i kommande produkter."

Per M Svensson

SCA: "Resultatet är ett nytt data-system, ett beräkningssystem, för att kunna dimensionera olika pappersförpackningar. Datorprogrammet används nu i cirka 100 fabriker inom SCA."

Rickard Hägglund

Intrinsic AB: "Projektet ledde till ett nytt simuleringsverktyg. Det ledde även till en serie företagsuppköp där Intrinsic ingick. Dessutom startades ett nytt företag, SEPS AB, som var inspirerat av resultatet som kom fram under projektet."

Chris Harris

Volvo Powertrain, Skövde: "Idag förstår vi sammanhangen bättre, vilket lett till kortare ledtider och bättre processtyrning. Detta har i sin tur minskat kostnaderna och förbättrat kvalitén på våra produkter."

Kent M Eriksson

Stora Enso, Karlstad: "Projektet har lett till att vi gått över till ett förbättrat körsätt vid kokningsprocessen av massaved. Det har gett bättre kvalitet och högre kokningsutbyte. Idag får vi ut en större andel av veden till massa. Det ger besparingar på miljoner kronor på årsbasis."

Klas Norborg

Inetics AB, Göteborg: "KK-stiftelsens projekt har inneburit att vi kunnat utvidga produktens användningsområde och bibehålla en god konkurrenskraft."

Mats Jirstrand

Ericsson, Kista: "Det ledde till nya metoder och ny mätteknik. Dessa gjorde det möjligt att minska kostnaderna för mätutrustning och minska tidsåtgången vid mätning. Vi har inte sett någon annan göra motsvarande."

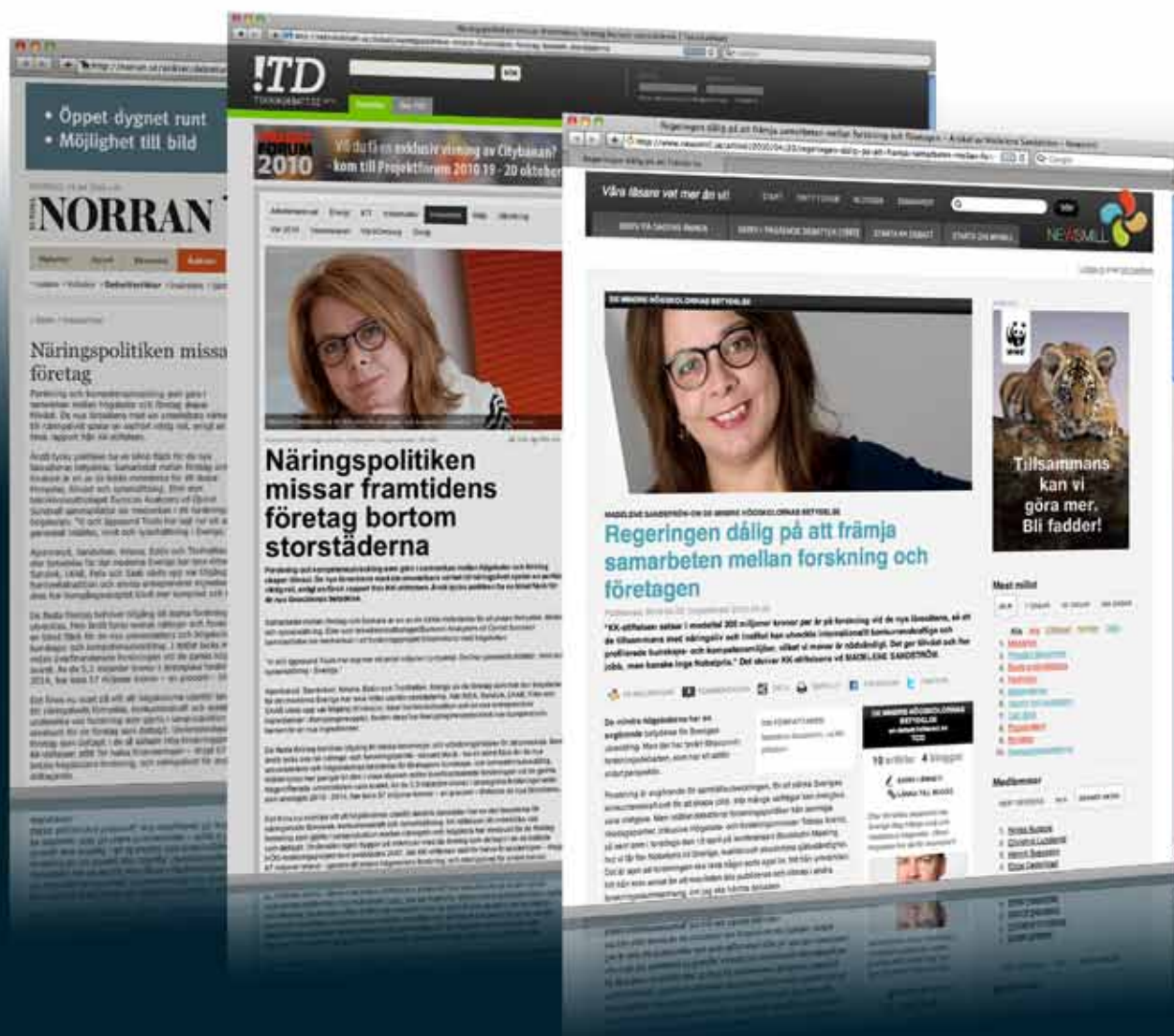
Peter Olander

Volvo CE HLD, Eskilstuna: "Vi har uppnått högre svetskvalitet genom att kunna reducera vikten på plåten. Bindfelen vid svetsning är största problemet. Här finns det ett stort behov av bättre kompetens inom process-teknik och produktionsprocesser."

Prof. Jack Samuelsson

En tydlig röst i debatten!

KK-stiftelsen har under året flitigt deltagit i debatten om forskning som skapar värde i form av ökad konkurrenskraft. Syftet med forskning är att den ska gå att använda – inte att vinna OS i forskning!

4

IVA-aktuellt 7/2010

KK-stiftelsen sår på innova

KK-stiftelsen samlar sällsamt kunnat för att stötta och utveckla på landets nya innova-förskolor.

Utbildningsgenomförandet samlar sällsamt kunnat för att stötta och utveckla på landets nya innova-förskolor.

Praktiskt kunnat för att stötta och utveckla på landets nya innova-förskolor.

Utbildningsgenomförandet samlar sällsamt kunnat för att stötta och utveckla på landets nya innova-förskolor.

Källa: KK

Fördel med n disk samarb

Den nordiska Toppteknik-tävlingen (TTT) är skola och stöd för just goda tekniska lösningar för att samarbetet mellan skola och företag i de nordiska.

Det finns många anledningar till att skola och företag i de nordiska ska samarbeta. En av de viktigaste är att skola och företag kan utveckla sina resurser och kunskaper tillsammans.

En annan viktig anledning är att skola och företag kan utveckla sina resurser och kunskaper tillsammans.

En tredje viktig anledning är att skola och företag kan utveckla sina resurser och kunskaper tillsammans.

En fjärde viktig anledning är att skola och företag kan utveckla sina resurser och kunskaper tillsammans.

En femte viktig anledning är att skola och företag kan utveckla sina resurser och kunskaper tillsammans.

En sjätte viktig anledning är att skola och företag kan utveckla sina resurser och kunskaper tillsammans.

En sjuande viktig anledning är att skola och företag kan utveckla sina resurser och kunskaper tillsammans.

En åtta viktig anledning är att skola och företag kan utveckla sina resurser och kunskaper tillsammans.

8

Forska gläds miljan anslag

Med stöd från KK-stiftelsen har forskare fått ett stort bidrag till sin forskning.

Detta bidrag kommer att användas för att utföra forskning inom området förskolor och innova.

Detta bidrag kommer att användas för att utföra forskning inom området förskolor och innova.

Detta bidrag kommer att användas för att utföra forskning inom området förskolor och innova.

Detta bidrag kommer att användas för att utföra forskning inom området förskolor och innova.

Detta bidrag kommer att användas för att utföra forskning inom området förskolor och innova.

Detta bidrag kommer att användas för att utföra forskning inom området förskolor och innova.

Detta bidrag kommer att användas för att utföra forskning inom området förskolor och innova.

Detta bidrag kommer att användas för att utföra forskning inom området förskolor och innova.

Detta bidrag kommer att användas för att utföra forskning inom området förskolor och innova.

Detta bidrag kommer att användas för att utföra forskning inom området förskolor och innova.

Dagens Industri

Debatt

DEBATT

Forskning och kompetensutveckling i samverkan mellan högskolor och företag skapar tillväxt. De nya lärosätena med omedelbar närhet till näringslivet spelar en oerhörd viktig roll. Ända tycks politiken inte inse de nya lärosätenas betydelse, skriver **Madelene Sandström**, vd för KK-stiftelsen.

Sluta blunda för de mindre lärosätenas tillväxtbetydelse

Samarbetet mellan företag och forskning är en av de viktigaste faktorerna för att skapa tillväxt. Det är därför viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

"Svensk närings- och forskningspolitik tycks ha en blind fläck för de nya universitetens och högskolornas betydelse."

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Kuriren

Betydelse

De nya lärosätena med omedelbarhet till näringslivet spelar en oerhörd viktig roll. Ända tycks politiken inte inse de nya lärosätenas betydelse. Företag behöver tillgång till skickliga och utbildningsmedel i utveckling.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

NA

Näringslivet

Högskolan kan hjälpa

Här finns mycket kunskap som företagare kan ha praktisk nytta av

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

SÖRMLANDS BYGGEN

Näringspolitiken missar framtidens företag

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

Det är viktigt att vi ser till att de mindre lärosätena får den stöd och uppmärksamhet som de behöver.

UTÅTRIKTADE VERKSAMHETER

KK-stiftelsen medverkade i många utåtriktade verksamheter under året. Det är ett viktigt led i att förmedla KK-stiftelsens sätt att arbeta och stiftelsens syn på forskning i samproduktion. Till höger syns vd Madelene Sandström och kommunikationschef Ulf Hall.

MinST-PROJEKT PÅ TEKNISKA MÄSSAN

Innovationstorget på Tekniska mässan fångades av SVT:s Vetenskapsmagasinet. Man visade tre produktexempel baserade på inbyggd (inbäddad) elektronik som vunnit eller varit nominerade i tävlingen Embedded Award. De har framtagits i samverkan med MdH/minST: "matroboten", "låset" och "laddstolpen".

KUNSKAPS- PRISET 2010

KK-stiftelsen var medfinansär till Kunskapspriset som delades ut under Kunskapsdagen 2010. Sex priser på vardera 250 000 kronor delades ut.

KK-STIFTELSEN HOS IVA

KK-stiftelsen deltog under Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademiens, IVA, högtidssammankomst.

FORSKNING OCH FOLKFEST

Internationella Vetenskapsfestivalen i Göteborg är i dag det största populärvetenskapliga evenemanget i landet. Varje vår avfyras ett populärvetenskapligt fyrverkeri och forskningen flyttas ut på gator och torg i Göteborg. KK-stiftelsen stödjer festivalen och medverkar i dess huvudmannaråd.

KAPITALFÖRVALTNINGSCHEFEN HAR ORDET:

Ett resultat i toppklass

2010 blev på många sätt ett speciellt år på de finansiella marknaderna. Återhämtningen i den globala tillväxten gick väsentligt snabbare än förväntat, vilket tillsammans med fortsatt mycket låga räntenivåer naturligtvis verkade stimulerande. De finans- och penningpolitiska stimulanser som satts in är av en storlek som aldrig tidigare skådats, varför dess följder är svåra att överblicka.

Sammantaget växte världens börser med i genomsnitt 3,2 % mätt i svenska kronor (MCI World SEK). För Sverige, där KK-Stiftelsen har sin exponering, har utvecklingen varit mycket positiv. Den svenska börsen tillhör, liksom under 2009, vinnarna. Detta är en mycket viktig anledning till att vi fortsatt att allokera en hög andel av kapitalet till svenska exportbolag som med god lönsamhet växer direkt i tillväxtekonomierna men som också växer indirekt genom en hög export till Tyskland som i sin tur exporterar till dessa regioner. Viktigt är här att belysa vårt arbetssätt: att ligga nära dessa bolag med löpande företagsbesök för att få förstahandsinformation om hur omvärlden utvecklas.

Vad gäller förvaltningsresultatet så växte stiftelsens kapital under året med 19,77 %, vilket överträffade referensportföljen med 2,22 procentenheter. Samtliga tillgångsslag (aktier, obligationer, fonder och hedgefonder) uppvisade mycket goda resultat. Den största bidragsgivaren var naturligtvis den svenska aktieportföljen som steg med 27,82%, vilket var 1,33 procentenheter bättre än index. Viktigt att nämna

FOTO: BJÖRN TESCH.

är också den löpande taktiska allokeringen, som inte närmare särredovisas, men som även för 2010 givit ett betydande resultatbidrag. Jag är också nöjd med att kunna konstatera att beslutet att investera i en portfölj av hedgefonder, vilka även omfattar utländska aktier, givit en väsentligt bättre avkastning än Kammarkollegiets räntekonsortium där vi historiskt placerat kapital med låg förväntad risk. Avkastningen för hedgefonderna blev 5,93 % att jämföra med räntekonsortiets 1,30 %. Valet av hedgefonder, som framför allt omfattar svenska och amerikanska fonder, har

varit gott. Genomsnittshedgefonden i världen är endast marginellt upp 2010, mätt i svenska kronor.

Det viktigaste att konstatera, vad gäller resultatet, är dock att detta skapats med en förhållandevis låg risk mätt som standardavvikelse om endast 11,21 %. Vi kan därmed konstatera att vi har skapat ett gott riskjusterat resultat för 2010 i absolut toppklass och att vi har en väldiversifierad portfölj av tillgångar att arbeta vidare med! ■

Anders Ahl
Kapitalförvaltningschef

BEVILJADE PROJEKT 2010

Projektnamn	Diariennr	Företag/Högskola	Beslutat belopp 2010, kr
Kunskapscentrum vid forskningsinstitut	2005/0066	Vinnova	3 500 000
Samarbete kring Kunskapspriset	2007/0448	Nationalencyklopedin	2 000 000
Skog och fjäll som resurser för näringsliv och samhälle	2009/0318	Mittuniversitetet	1 000 000
Open Faculty, KK-miljö vid Högskolan i Halmstad	2009/0319	Högskolan i Halmstad	1 000 000
Deltagande i kvalificeringsprocessen mot att bli en KK-miljö	2009/0352	Högskolan i Skövde	1 000 000
Pilotprojekt SIDUS – SW, Starka distribuerade forskningsmiljöer	2009/0375	SICS, Swedish Institute of Computer Science	5 000 000
Pilotprojekt SIDUS – SW, Starka distribuerade forskningsmiljöer	2009/0375	SICS, Swedish Institute of Computer Science	3 070 000
Öppna digitala system, Lärande och sociala medier	2010/0001	Malmö högskola	257 800
Lokala nyhetsmedier, global konkurrens: Samproduktion av kunskaper om användarna	2010/0003	Högskolan i Jönköping	200 000
Projektsökans Bedömning och examination	2010/0004	Högskolan Kristianstad	1 687 500
Spel och simulering	2010/0005	Malmö högskola	2 261 000
Staden, skyltfönstren och skyldockorna – den ickeverbala kommunikationens påverkan	2010/0013	Örebro universitet	200 000
Metodutveckling för eyetracking	2010/0017	Karlstads universitet	199 000
En ny modell av kunskapsutbytet inom teknisk yrkesutbildning.	2010/0022	Karlstads universitet	200 000
Konsortium för samproducerad kunskap om organisatorisk resiliens (KORS)	2010/0025	Högskolan i Borås	200 000
Gemensamt lärande för kvalitet och konkurrenskraft i hälsobranschen	2010/0031	Högskolan Väst	200 000
Avläsning av fotgängares intentioner genom biologiska rörelser	2010/0035	Högskolan i Skövde	189 000
Handla hemma – Elektroniska inköp inom hemtjänsten	2010/0044	Örebro universitet	198 000
Ansökan om medel för konsekvensutredning – långsiktiga konsekvenser av politiken för högre utbildning och forskning	2010/0068	Karlstads universitet	650 000
Informationsfusion	2010/0069	Högskolan i Skövde	2 819 000
Ansökan om finansiering av Micronano System Workshop 2010	2010/0079	Acreo AB	150 000
Etablering av Mötesplats för samproduktion för samhällsentreprenörskap	2010/0088	Malmö högskola	4 000 000
Nästa Generations Lärande	2010/0098	Högskolan Dalarna	2 700 000
Inre spänningar och kryphållfasthet i gjutgods av aluminium	2010/0099	Högskolan i Jönköping	1 415 000
Effektiv utlokalisering av forskning och utveckling	2010/0121	Mälardalens högskola	4 200 000
DeVIP	2010/0122	Mälardalens högskola	8 300 000
Beslutsstöd för hållbara värdekedjor (delavtal 2)	2010/0123	Blekinge tekniska högskola	3 800 000
Framtidens programvaruteknik (delavtal 3)	2010/0124	Blekinge tekniska högskola	4 200 000
Kvalitet hos sandwichkompositer och stålkompositfogars respons på utmattning, stötar, explosioner och designparametrar (delavtal 4)	2010/0125	Blekinge tekniska högskola	4 500 000
Prototyputveckling av avvikelsebaserad detektor för maritim övervakning (delavtal 5)	2010/0126	Blekinge tekniska högskola	3 344 000
Medus	2010/0127	Malmö högskola	5 000 000
Forskningscentrum i systembiologi	2010/0149	Högskolan i Skövde	1 441 000
Ansökan om bidrag till verksamheten under 2011	2010/0153	Stiftelsen Forskning & Framsteg	292 000
En flerstegssulfittkokningsprocess	2010/0170	Karlstads universitet	2 948 000
En systembiologisk approach för att kvantifiera parametrar som kontrollerar T-cellsdynamik hos möss som utvecklar IBD	2010/0171	Högskolan i Skövde	1 500 000
Ökad energieffektivitet vid mekanisk massaframställning genom modifiering av flisningsprocessen	2010/0178	Mittuniversitetet	4 200 000

Projektnamn	Diariennr	Företag/Högskola	Beslutat belopp 2010, kr
Avancerad ytkaraktäristik för nya funktionella biomaterial	2010/0181	Malmö högskola	1 475 000
Skräddarsydda material med önskade barriäregenskaper från datormodellering	2010/0187	Högskolan i Borås	1 475 000
Optimering av aluminiumlegering och gjutprocess för rheogjutna telekom-applikationer	2010/0203	Högskolan i Jönköping	4 500 000
Mamacell	2010/0205	Mälardalens högskola	1 612 000
Kulturarv: att skapa historia för framtiden	2010/0209	Södertörns högskola	1 429 600
Korrosionsfilmer bildade på korrosionsbeständiga legeringar i oljekällsmiljöer innehållande svavelväte	2010/0211	Högskolan Dalarna	800 000
Prekliniska in vivo-studier av lokalt verksamma PPAR-agonister – en potentiellt ny behandling mot inflammatorisk tarmsjukdom	2010/0213	Örebro universitet	575 000
Utmattning av limfogade strukturer	2010/0214	Högskolan i Skövde	4 743 000
Integrerat angreppssätt för industriell avloppsvatten- och dagvattenhantering inom skogsindustrin fas II	2010/0222	Linnéuniversitetet	3 716 000
Ultrakänslig bioanalys med hjälp av biomimetiska igenkänningselement	2010/0223	Linnéuniversitetet	4 488 000
Kommunikativt ledarskap, analys och utveckling av kärnkompetens	2010/0226	Mittuniversitetet	4 395 000
MiRNA-uttryck i tjurspermier och dess påverkan på fertiliteten	2010/0233	Högskolan i Skövde	2 124 000
Mukoadhesion – en förutsättning eller ett hinder för nasal läkemedelstillförsel?	2010/0234	Malmö Högskola	2 046 000
Säkra Autonoma Fordon för Industriella Miljöer (SAVIE)	2010/0235	Örebro universitet	4 000 000
Karterisering av heta gaser i biopannor för optimering av drift och emissioner	2010/0239	Linnéuniversitetet	3 149 000
Användbar personlig integritetsskyddande identitetshantering för smarta applikationer	2010/0245	Karlstads universitet	1 573 000
VHCF, ett okänt liv hos rostfritt	2010/0246	Karlstads universitet	4 000 000
Born Globals – en innovativ strategi för att skapa affärer i internationella nätverk	2010/0253	Högskolan i Halmstad	4 028 000
WISE – WebbIntegrerat Sensordrivet bEslutsstöd	2010/0257	Högskolan i Skövde	4 031 000
COINS, Samexistens av trådlösa system i industriellt störda miljöer	2010/0258	Mittuniversitetet	3 000 000
Låg energi CTMP för kartong	2010/0259	Mittuniversitetet	4 260 000
ORESS – Inbyggda sensorsystem på rotor	2010/0261	Mittuniversitetet	2 877 000
Nya metoder för systemintegration av intelligenta förpackningar	2010/0263	Mittuniversitetet	4 796 000
Onlinekaraktärisering av bестrykning på kartong med fasupplöst och energi-upplöst röntgen	2010/0264	Mittuniversitetet	3 896 000
ITS-EASY – företagsforskarskola för inbyggd programvara och system	2010/0265	Mälardalens högskola	27 000 000
Värdeskapande i fiberbaserade processer och produkter	2010/0268	Karlstads universitet	27 000 000
Tjänsteinnovationer för uthålliga affärer	2010/0273	Karlstads universitet	36 000 000
Industriinitiativ energieffektiv tillverkning av mekanisk massa	2010/0281	Mittuniversitetet	36 000 000
Uthålliga verkstadsindustriprocesser	2010/0283	Högskolan Väst	36 000 000
Master i hållbar produkt- och tjänsteinnovation – MSPI (delavtal 6)	2010/0304	Blekinge tekniska högskola	1 591 000
Master i innovation, entreprenörskap och affärsutveckling – MIEBD (delavtal 7)	2010/0305	Blekinge tekniska högskola	774 500
Stålmaster – pilotprojekt för en nätbaserad masterutbildning i samproduktion med stålindustrin	2010/0309	Högskolan Dalarna	500 000
Arbetsintegrerat lärande genom nätbaserad projektsamverkan	2010/0310	Högskolan Väst	500 000
Satsning på IT i högre utbildning/avancerad nivå – pilotprojekt	2010/0312	Högskolan i Skövde	500 000
Metoder för att leda utvecklingen av innovationer i mjukvaruintensiva system	2010/0337	Mälardalens högskola	1 820 000
TOTALT			318 495 400

STYRELSE

Styrelsen är KK-stiftelsens högsta beslutande organ och utses av regeringen (två ledamöter) och av styrelsen själv (åtta ledamöter).

Förslag till ledamöter (sju stycken) lämnas av Kungl. Vetenskapsakademin, Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademin, universitet och högskolor samt myndighetscheferna

för Vetenskapsrådet, Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande samt Verket för innovationssystem. En ledamot föreslås av styrelsen själv. Mandatperioden är 1 juli 2010 till 30 juni 2013.

PER UNKEL
STYRELSEORDFÖRANDE

OLA ASPLUND
STYRELSELEDAMOT

LENA BLOMBERG
STYRELSELEDAMOT

EVA CEDERBALK
STYRELSELEDAMOT

BENGT-OLOF ELFSTRÖM
STYRELSELEDAMOT

MARIA KHORSAND
STYRELSELEDAMOT

LEIF LARSSON
STYRELSELEDAMOT

BRITTA LUNDGREN
STYRELSELEDAMOT

MARGARETA NORELL BERGENDAHL
STYRELSELEDAMOT

CHRISTINA ULLENUS
VICE ORDFÖRANDE

MADELENE SANDSTRÖM
VD KK-STIFTELSEN

MEDLEMMAR I KK-STIFTELSENS STYRELSE

Per Unckel, landshövding i Stockholms län

Bland annat utbildnings- och forskningsminister
1991–1994

Ola Asplund, utredningschef IF Metall

Styrelseordförande i CEEMET-EMF ad hoc working group
Vice styrelseordförande i ALMI företagspartner AB
Ledamot i Rådet för näringsliv och utveckling vid UD

Lena Blomberg, fil. dr. mikrobiologi

Styrelseledamot i Connect Väst AB, Stiftelsen Espira,
Biomedicin i Väst samt Nyföretagarcentrum

Eva Cederbalk, vd SBAB

Styrelseledamot i Bilbia AB och Klarna Holding AB

Bengt-Olof Elfström, forsknings- strateg Volvo Aero

Styrelseledamot i Luleå tekniska universitet
Ledamot i AB Volvos tekniska strategigrupp,
NFFP beslutandeorgan

Maria Khorsand, vd SP, Sveriges tekniska forskningsinstitut

Styrelseledamot i SOS Alarm Sverige AB och
Beijer Electronics

Leif Larsson, f.d. rektor Högskolan i Skövde

Styrelseledamot Örebro Universitet och Skaraborgs
Sjukhus
CEO för Mission Aviation Fellowship Sweden

Britta Lundgren, professor Umeå universitet

Styrelseledamot i ACSIS (Advanced Cultural Studies
Institute of Sweden)
Nationell representant i EU:s myndighet för jämställdhet

Margareta Norell Bergendahl, professor Kungl. Tekniska högskolan

Styrelseledamot i MiU, Nova utvecklingscentrum
Ordförande i IVA avd 1
Styrelseledamot i International Design Society

Christina Ullenius, f.d. rektor Karlstads Universitet

Styrelseordförande för Luleå tekniska universitet
Styrelseledamot i Hassebladsstiftelsen och
Universitetet i Stavanger

LEDNINGSGRUPP

KK-STIFTELSENS LEDNINGSGRUPP, FRÅN VÄNSTER: EVA HÖGSTRÖM, STEFAN ÖSTHOLM, MADELENE SANDSTRÖM, CHRISTINA HUSS OCH ULF HALL. FOTO: BJÖRN TESCH.

Madelene Sandström, vd

Tidigare bland annat generaldirektör
för Totalförsvarets forskningsinsti-
tut, vice generaldirektör för Vin-
nova och kanslichef för Medicinska
forskningsrådet.

Christina Huss, IT-chef

Anställd sedan oktober 1999.
Tidigare bland annat anställd som
teknisk konsult på Office IT-partner

Ulf Hall, kommunikationschef

Anställd sedan juni 2007. Tidigare
bland annat kommunikationsdirek-
tör på Ericsson Telecom AB, vd/kom-
munikationsstrateg på Swedelead AB
och marknadsdirektör för Bull
Nordeuropa.

Eva Högström, kanslichef

Anställd sedan november 1999.
Tidigare bland annat administrativ
chef på Bankstödsnämnden och
departementsråd på Finansdeparte-
mentet.

Stefan Östholm, verksamhetschef

Anställd sedan november 2006.
Tidigare bland annat vice rektor vid
Blekinge tekniska högskola, där han
även verkat som forskare. På BTH
arbetade han med ledningsfrågor
för att utveckla och kvalitetssäkra
verksamhetsprocesserna, samt med
uppbyggnaden av nya verksamheter
och forskningsmiljöer.

ÅRSREDOVISNING

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling. Organisationsnummer: 802400-4213

Styrelsen och verkställande direktören för Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling (KK-stiftelsen) får härmed avge årsredovisning för räkenskapsperioden 1 januari–31 december 2010.

Stiftelsen bildades genom beslut av riksdag och regering i juni 1994. Verksamheten inleddes i augusti 1994.

Stiftelsens ändamål

- stödja kunskaps- och kompetensutbyte mellan å ena sidan näringslivet och å andra sidan universitet, högskolor och forskningsinstitut (§ 1 a)
- finansiera forskning vid mindre och medelstora högskolor inom särskilda profilområden (§ 1 b)
- främja användningen av informationsteknologi (§ 1 c)

Medelsanvändning

Enligt § 4 i stadgarna föreskrivs följande om medelsanvändningen. Inom parentes anges förkortning som används för respektive del.

- 10 % av stiftelsens tillgångar får användas i samband med omstruktureringen av industriforskningsystemet (FI)
- 25 % av tillgångarna avser finansiering av utbildning på doktors-, licentiat- och magisternivå (KUB)
- 35 % av tillgångarna avser profilforskning vid landets nya universitet och högskolor. Endast avkastningen på det kapital som avsatts för ändamålet får förbrukas (HÖG)
- 30 % av tillgångarna avser främjande av användningen av informationsteknologi (IT)

Redovisning av gjorda insatser för ändamålen ska ske i enlighet med denna indelning (§ 10).

Sambandet mellan de tre ändamålen i § 1 och medelsanvändningen i § 4, uppdelad i fyra delar, är följande: FI och KUB hänför sig till § 1 a.

HÖG hänför sig till § 1 b.

IT hänför sig till § 1 c.

Verksamheten 2010

Under året har två stora program utlysts, Forskningsprofiler resp. Företagsforskarskolor. Dessa program utlystes senast i mitten på 2000-talet och det fanns nu ett uppdämt behov. Det kom in många ansökningar med hög kvalitet och med god medfinansiering. Styrelsen beslutade därför i slutet på året att utöka beslutsbudgeten, 277 mnkr, med 43 mnkr för att kunna bevilja dessa ansökningar. Bedömningsarbetet, såväl internt i kansliet som med hjälp av externa experter, har varit omfattande.

Programmet HÖG – Forskningsprojekt vid nya lärosäten utlystes också. Programmet har funnits sedan 1995 och avser mindre forskningsprojekt (1–4 mnkr).

Programmet ProSpekt utlystes för första gången. Det avser forskningsprojekt som drivs av nydisputerade forskare.

För de pågående eller just avslutade forskningsprofilerna, totalt sju stycken, har det funnits möjlighet att söka tilläggsfinansiering om 10 mnkr vardera. Beslut fattas våren 2011, programmet benämndes Forskningsprofil +.

Inom KK-miljöprogrammet, som syftar till att utveckla profilerade lärosäten i samproduktion med näringslivet, genomfördes ansökningsprocesser för såväl de tre lärosäten som är i kvalificeringsfas till att bli antagna som KK-miljöer som för, vid två tillfällen, de tre redan beviljade miljöerna.

Expertkompetens för innovation utlystes för första gången. Utlysningen sker i två steg och den utlysning som skedde hösten 2010 avsåg planeringsbidrag. Syftet med programmet är att skapa utbildningar på avancerad nivå där kompetensen hos starka forskningsmiljöer matchar kompetensbehov hos företag.

Under året genomfördes relativt få utvärderingar av program. En rapport togs fram som handlar om hur företagen ser på deltagandet i forskningsprojekt, i detta fall forskningsprojekt vid nya lärosäten som avslutades 2007. Därutöver gjordes en studie av forskning i samproduktion mellan lärosäten och företag. Slututvärderingen av fyra forskningsprofiler påbörjades.

Kapitalförvaltningen har varit framgångsrik under året. Marknadsvärdet på kapitalet ökade från 6,5 miljarder kr till 7,4 miljarder kr. Utbetalningarna till projekt och administration var ca 332 mnkr.

Regeringen beslutade under året att ändra stiftelsens stadgar i de paragrafer som rör beslut om hur styrelsen

utes. Från och med den 1 juli 2010 utser regeringen två ledamöter varav en ska ha relevant ekonomisk kompetens för styrelsearbete. Sju ledamöter utses av styrelsen själv efter förslag från IVA, KVA, högskolor och universitet samt myndighetschefer vid statliga forskningsfinansiärer. En ledamot utses av styrelsen själv.

Beslut om ny styrelse fattades den 28 juni 2010 av den avgående styrelsen.

Följande ledamöter utsågs:

Per Unckel, landshövding i Stockholms län
Ola Asplund, forsknings- och utvecklingschef IF Metall
Lena Blomberg, fil. dr
Eva Cederbalk, vd SBAB
Bengt-Olof Elfström, forskningsstrateg, Volvo Aero
Maria Khorsand, vd SP
Leif Larsson, f.d. rektor Högscholan i Skövde
Britta Lundgren, professor Umeå universitet
Margareta Norell Bergendahl, professor KTH
Christina Ullenius, f.d. rektor Karlstads universitet

Per Unckel utsågs till ordförande inom styrelsen och till vice ordförande utsågs Christina Ullenius.

Planeringshorisont

Stiftelsen har, enligt stadgarna, en evig del som avser stöd till forskning vid nya lärosäten (HÖG). Endast avkastningen får förbrukas av denna del av kapitalet. Vad gäller övrig verksamhet gäller f.n. en planeringshorisont på 12 år, beslutad av den gamla styrelsen.

För att underlätta för högskolornas ansökningsprocess fastställde styrelsen i december 2010 ett treårigt inriktningsbeslut för utlysningarna 2011-2013. Högskolorna har då möjlighet att strategiskt planera sitt ansökningsarbete och sina kontakter med deltagande företag. Utlysningsplanen presenteras för lärosätena i mars 2011.

Den årliga budgeten för projektstöd har utökats till ca 375 mnkr för åren 2011-2012. Det tidigare beloppet var ca 275 mnkr enligt dåvarande styrelsers beslut.

Den nya styrelsen kommer under 2011 att ta upp frågor om strategier för verksamheten, planeringshorisont, när i tiden stödet till de nya lärosätena är viktigt att sätta in, storleken på de årliga besluten m.m.

Kvarvarande kapital (marknadsvärde) inom de olika stadgeområdena framgår av tabell på sidan 52.

FRÄMJANDE AV ÄNDAMÅLEN

Profilerad forskning vid nya lärosäten (HÖG), totalt 232 mnkr

Stödet till profilerad forskning vid nya lärosäten var under 2010 uppdelat i fyra program:

- HÖG – forskningsprojekt vid nya lärosäten
- Forskningsprofiler
- Programmet KK-miljöer
- Strategiska rekryteringar

HÖG – FORSKNINGSPROJEKT VID NYA LÄROSÄTEN har utlysts av KK-stiftelsen årligen sedan 1995. I 2010 års utlysning, inklusive programmet utökad samproduktion, beviljades 28 projekt totalt 58 mnkr. Näringslivets bidrag är lika stort. Projekten är 1–3 år och det beviljade beloppet för projekten är mellan 0,2 och 4,5 mnkr.

TRE FORSKNINGSPROFILER à 36 mnkr beviljades, totalt 108 mnkr. Näringslivet bidrar med lika mycket. Årets beslutade profiler finns inom områdena

- tjänsteforskning (Tjänsteinnovationer för uthålliga affärer vid Karlstads universitet)
- skog–pappersmassa (Industriinitiativ energieffektiv tillverkning av mekanisk massa vid Mittuniversitetet)
- industriprocesser (Uthålliga verkstadsindustriprocesser vid Högscholan Väst).

Detta var den tredje utlysningen av programmet Forskningsprofil sedan stiftelsens start. Totalt inkl. 2010 års beslut har 14 forskningsprofiler (varav en avbrutits) beviljats vid följande lärosäten:

Blekinge tekniska högskola 2 st
Örebro universitet 2 st
Malmö högskola 1 st
Karlstads universitet 2 st
Mittuniversitetet 2 st
Mälardalens högskola 1 st
Högscholan i Halmstad 1 st
Högscholan Väst 1 st
Högscholan Skövde 1 st

I utlysningarna är det möjligt att söka medel för alla forskningsområden. Externa experter anlitas för den vetenskapliga bedömningen och en särskild grupp (även dessa externa) bedömer relevansen för näringslivet i projekten samt gör en totalbedömning av ansökan.

INOM KK-MILJÖPROGRAMMET (HÖG-DEL) beviljades totalt ca 60 mnkr till 14 projekt. Medel till programmet kan, om delprojekten är av sådan art, hämtas även från KUB-området (se nedan). Tre högskolor blev utsedda till KK-miljöer 2009 och tre ytterligare håller på att kvalificera sig. Varje lärosäte har valt sin egen profilering. De sex miljöerna rör således ett antal olika forskningsområden såsom sensorsystem, programvaruteknik, nya medier m.m. För varje projekt finns medfinansiering från näringslivet med lika mycket som KK-stiftelsen beviljat. För alla projekt gäller de krav som KK-stiftelsen ställer för respektive programform. En förutsättning i KK-miljöprogrammet är att lärosätet utvecklar en kvalitetssäkringsmodell för verksamheten. Inom denna process ska de projekt som föreslås till KK-stiftelsen kvalitetssäkras. Modellen ska vara funktionell och godkännas av stiftelsen. Under arbetet med programmet har det framkommit att detta är en komplicerad och svår utveckling. De tre lärosäten som sedan tidigare är KK-miljöer har inte kunnat slutföra arbetet med kvalitetssäkringsmodellen. Kvalitetsbedömningarna övertogs därför av KK-stiftelsen för 2010 års beslut.

STRATEGISKA REKRYTERINGAR är ett program som syftar till att högskolorna ska kunna rekrytera forskare till postdoktjänster. Medfinansiering krävs från näringslivet. Under året beviljades tre projekt med sammanlagt ca 6 mnkr.

Finansiering av utbildning på doktors-, licentiat- och magisternivå (KUB), totalt 67 mnkr

Inom detta område har stöd beviljats till två företagsfors-

karskolor med sammanlagt 54 mnkr. Från näringslivet kommer lika mycket. Även i denna utlysning gäller att alla forskningsområden kan komma ifråga.

Medlen gick till Mälardalens högskola för en forskarskola om inbyggd programvara och system samt till forskarskolan Värdeskapande i fiberbaserade processer och produkter vid Karlstads universitet. Ca 15 doktorander kommer att finnas i respektive forskarskola. De pågår i sex år. Företagens medverkan sker på olika sätt, bl.a. är vissa doktorander anställda i företagen och för dem betalas större delen av lönen av företagen.

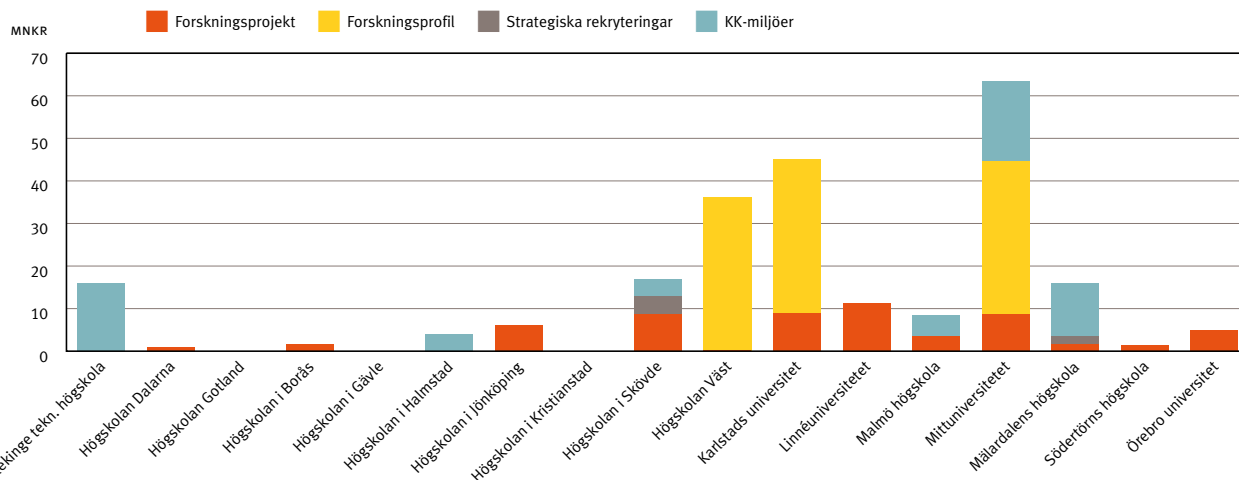
Stöd har beviljats med sammanlagt tre mnkr till de tre högskolor som befinner sig i kvalificeringsprocessen för att bli KK-miljöer (se ovan under HÖG). Denna del av stödet avser utveckling av kvalitetssäkringsprocessen och samproduktionen vid lärosätena och har ej medfinansiering från näringslivet. Därutöver beviljades medel till masterutbildningar vid Blekinge tekniska högskola inom programmet KK-miljöer.

Som avslutning av programmet Samhällsentreprenörskap beviljades medel till ett nätverk vars uppgift är att vara sammanhållande i frågor kring kompetensutveckling inom samhällsentreprenörskap.

Omstrukturering av forskningsinstitut (FI), 3 mnkr

Stiftelsen arbetade sedan starten och till och med 2006 aktivt med omstruktureringen av de svenska industriforskningsinstitut i enlighet med stadgarna. Arbetet genomfördes tillsammans med staten i det gemensamt

DIAGRAM 1 Beviljat stöd till de nya lärosätena 2010 (HÖG-del)

ägda bolaget IRECO Holding AB (nu RISE Holding AB). I och med att stiftelsens aktier i IRECO överlämnades till staten den 1 januari 2007 är uppdraget avslutat. Ett mindre belopp, 56 mnkr, återstod vid slutet av året av stiftelsens medel för detta ändamål.

Av de kvarvarande medlen togs 3,1 mnkr i anspråk till SIDUS – ett projekt i samproduktion mellan forskningsinstitut och nya högskolor. Ämnesområdet är programvaruutveckling. Projektet, vilket är att beteckna som ett pilotprojekt, finansieras även från IT-området (se nedan).

Främjande av informationsteknologi (IT), totalt 12,8 mnkr

Ett fåtal beslut fattades inom detta område under 2010. Besluten avsåg bl.a. IT i lärarutbildningen och anslag till SIDUS (se ovan) samt beslut om stöd till tre pilotprojekt som ska undersöka förutsättningarna för att använda studier på nätet som form för masterutbildningar. Särskilt i åtanke för denna form av masterutbildning är även personer i näringslivet som har kompetensutvecklingsbehov.

DIAGRAM 2 Beviljat stöd per område 2010

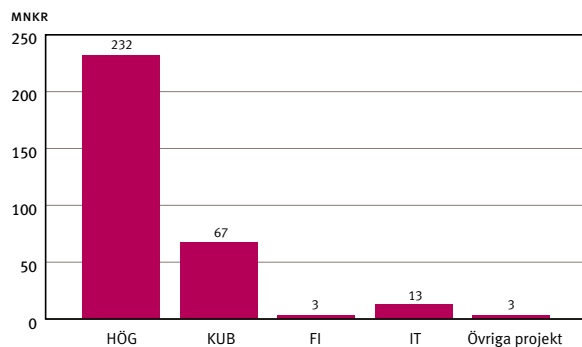
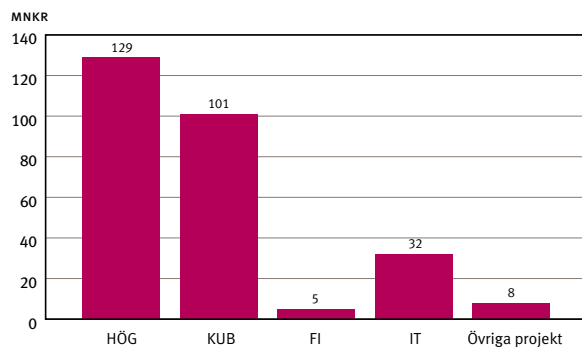

DIAGRAM 3 Utbetalat stöd till projekt per område 2010

Övriga projekt, totalt 3 mnkr

Medlen användes bl.a. till sista året av KK-stiftelsens engagemang i Kunskapspriset.

Stiftelsens åtagande 2010

Årets beslutade stöd till projekt

Årets beslutade stöd (totalt för HÖG, KUB, FI, IT och gemensamma projekt) uppgick till 317,9 mnkr. Återförda medel från projekt uppgår till 29,3 mnkr, netto beslutat således 288,6 mnkr. Antalet beviljade projekt uppgick till 69. En förteckning över beviljade projekt finns i stiftelsens verksamhetsberättelse.

I diagram 2 framgår fördelningen av det beslutade stödet per område, brutto.

Årets utbetalade stöd till projekt inklusive 9 mnkr återbetalt stöd visas i diagram 3. Totalt utbetalades 275 mnkr som projektstöd, brutto.

Kostnader för kansli, kapitalförvaltning samt övriga externa kostnader (mnkr)

	2010	2009	2008
Övriga externa kostnader (programanknutna kostnader)	6,3	16	22,4
Kapitalförvaltning	6,4	5,8	6,1
Personal (exkl. kapitalförvaltning)	31	46,5	37,5
Administration	22,5	23,2	21,3
Summa	66,2	91,5	87,3

Antalet anställda vid kansliet har minskat bl.a. genom att kommunikationsverksamheten dragits ner. Även inom programverksamheten har vissa neddragningar genomförts. En del av kontoret har hyrts ut i andra hand. Byte av system för IT-stöd inom projekthanteringen har medfört vissa extrakostnader under året. Systembytet slutförs under 2011.

STIFTELSENS ÅTAGANDE 1995–2010

Under de 16 år som stiftelsen verkat har totalt 2 192 projekt beviljats stöd med 6,6 miljarder kr. Av det beviljade beloppet har hitintills ca 6 miljarder utbetalats.

Beslut per år, netto efter återföringar framgår av diagram 4.

Utbetalat stöd till projekt 1995–2010 framgår av diagram 5.

Beslutat, ej utbetalat stöd till projekt

Beslutat, ej utbetalat stöd till projekt uppgick vid föregående årsskifte till 543,6 mnkr. Skuldens förändring under 2010 framgår av nedanstående tabell.

Ingående balans 1 jan 2010	543,6 mnkr
Beslut 2010	+ 317,9 mnkr
Återförda medel	– 29,3 mnkr
Utbetalningar	– 265,9 mnkr
Utgående balans 31 dec 2010	566,3 mnkr

I diagram 6 ses utvecklingen av skulden (beslutat ej utbetalat stöd) under åren 1995–2010.

Medelsanvändning per område

På sid. 48, förvaltningsberättelsens första sida, framgår det som föreskrivits angående medelsförbrukningen i stiftelsens stadgar. Stiftelsens ursprungliga kapital, 3 597 mnkr, delades i fyra delar, nedan kallade verksamhetsområden, i enlighet med § 4. En modell har använts för att årligen beräkna det tillgängliga kapitalet i varje del. Kortfattat innebär modellen att utbetalningar dras från det ursprungliga kapitalet i varje del samtidigt som avkastningen läggs till. Kansliets kostnader fördelas på resp. verksamhetsområde. Från och med 2005 belastas verksamhetsområdet FI (Forskningsinstitut) inte med någon del av kansli- och gemensamma kostnader.

Verksamhetsområde	Ursprungligt kapital 1994-08-01		Kvarvarande kapital mnkr	
	andel i %	mnkr	2010-12-31	2009-12-31
Forskning vid nya universitet och högskolor (HÖG)	35	1 259 0*	bundet 1 564 fritt 3 195	1 528 2 624
Kunskapsutbyte näringsliv, högskola och forskningsinstitut (KUB)	25	899	1 604	1 373
Omstrukturering forskningsinstitut (FI)	10	360	56	48
Främjande av IT-användning (IT)	30	1 079	447	395
Summa	100	3 597	6 866	5 968

* Vid stiftelsens start fanns endast det bundna kapitalet inom HÖG-området.

DIAGRAM 4 Beslut om projektstöd netto/år 1995–2010

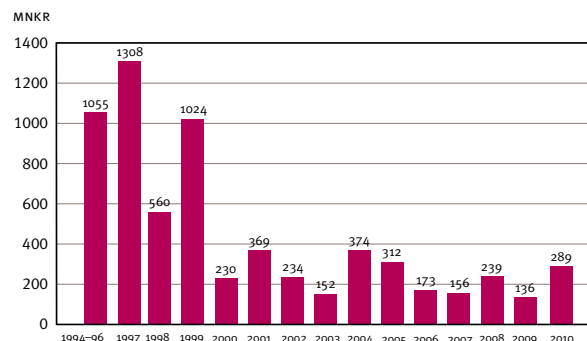
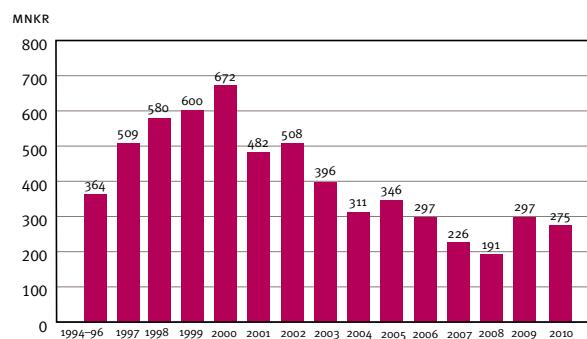

DIAGRAM 5 Utbetalat stöd per år till externa projekt 1995–2010

I diagram 7 visas det beviljade stödet, uppdelat på det som redan utbetalats och återstående skuld per verksamhetsområde totalt under åren 1995–2010.

Det kvarvarande kapitalet (marknadsvärde) uppgick 2010-12-31 till 6,8 miljarder kr (skuld avseende ej utbetalat stöd är avdragen). Fördelning per område framgår av tabellen nedan.

DIAGRAM 6 Beslutade ej utbetalda anslag

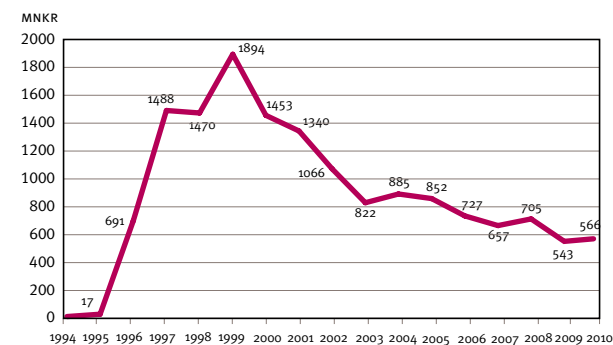

DIAGRAM 7 Utbetalat och skuld per område till och med 2010

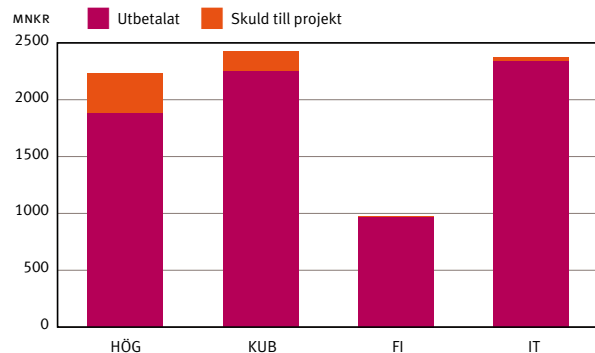
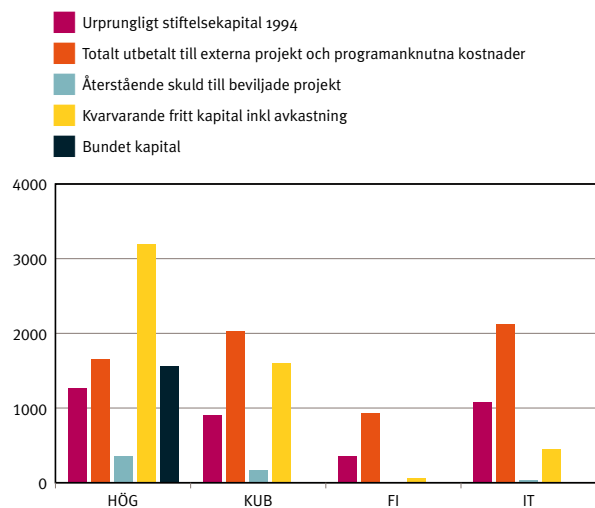

DIAGRAM 8 Ursprungligt kapital 1994, totalt utbetalt till externa projekt, skuld och kvarvarande kapital 2010-12-31

Den totalt sett goda utvecklingen av värdet på stiftelsens kapital sedan bildandet 1994 har medfört att betydande belopp utöver det ursprungliga stiftarkapitalet kunnat beviljas som projektstöd. I diagram 8 framgår det ursprungliga stiftelsekapitalet från 1994, totalt 3,6 miljarder kr, vad som utbetalats till externa projekt inkl. programanknutna kostnader totalt sedan starten t.o.m. den 31 dec 2010 samt kvarvarande skuld till projekt och kvarvarande kapital per område den 31 december 2010.

Kostnader för kansliet ingår inte i diagrammet.

Skatter

KK-stiftelsens verksamhet syftar – enligt propositionen 1993/94:177 om utbildning och forskning, kvalitet och konkurrenskraft – till att främja Sveriges konkurrenskraft genom kunskaps- och kompetensutveckling. Hur detta ska ske framgår närmare av stiftelsens stadgar. Stiftelsen har cirka 10 delprogram med inriktning på uppbyggnad av profilerade forskningsmiljöer vid nya lärosäten och forskningsinstitut, kunskaps- och kompetensutbyte mellan högskola och näringsliv samt på IT och lärande. Syftet med programmen är att höja kompetensnivån i såväl näringsliv som lärosätena.

Enligt 7 kap. 3 § inkomstskattelagen (1999:1229) är en stiftelse som uppfyller ändamåls-, verksamhets- och fullföljdskraven begränsat skattskyldig till inkomstskatt. Det innebär bland annat att den inte betalar skatt på kapitalavkastning. KK-stiftelsen stöder sådana projekt som omfattas av det allmännyttiga ändamålet att främja vetenskaplig forskning genom bidrag till bland annat universitet och högskolor. Vidare stöder KK-stiftelsen projekt som såväl direkt som indirekt avser undervisning och utbildning genom att ge bidrag till olika intressenter som verkar för att höja kompetensen på områden inom stiftelsens stadgenliga verksamhetsfält. Stiftelsen har vid en samlad bedömning kommit fram till att bidrag ges till sådan verksamhet som till helt dominerande del omfattas av lagens krav för begränsad skattskyldighet.

STIFTELSENS FÖRMÖGENHET OCH KAPITALFÖRVALTNING

Ekonomisk förvaltning

Stiftelsens kapital förvaltas av en egen förvaltare, anställd av stiftelsen. Av styrelsen fastställda riktlinjer (se nedan) anger övergripande regler för hur kapitalförvaltningen ska bedrivas. Köp och försäljning av aktier och hedgefonder sker från stiftelsen medan back office-funktionen huvudsakligen sköts av Kammarkollegiet i enlighet med ingånget avtal. Avtal finns även om stiftelsens deltagande

i Kammarkollegiets räntekonsortium. Kammarkollegiet förvaltar också en mindre portfölj med kreditobligationer för stiftelsens räkning. Stiftelsens likvida medel finns på bankkonto.

Riktlinjer för kapitalförvaltningen

STYRELSEN BESLUTAR OM RIKTLINJERNA och har det yttersta ansvaret för att de följs. Riktlinjerna ses över årligen. Inga förändringar gjordes 2010.

Riktlinjerna behandlar ansvarsfördelningen mellan styrelse, kapitalutskott och förvaltare.

KAPITALUTSKOTTET – som består av två styrelseledamöter, en expertledamot samt vd och kapitalförvaltare – följer upp att riktlinjerna följs, har möjlighet att besluta om mer detaljerade regler för kapitalförvaltningen samt genomför utvärderingar av kapitalförvaltningen tillsammans med extern part. Utskottet sammanträder 5–6 gånger per år.

I portföljen är lägsta tillåtna aktieandel 40 % och högsta tillåtna 75 %. Räntebärande placeringar ska utgöra lägst 20 % och högst 50 % av portföljen. Högst 15 % får placeras i hedgefonder.

Ett generellt mål om en real avkastning på lång sikt – mer än tre år – med 5 % är fastställt. En referensportfölj finns vars avkastning jämförs med KK-stiftelsens.

Vad gäller riskanalys och stresstest anges att en ALM-analys (Asset Liability Modelling) ska genomföras alternativt uppdateras minst en gång om året.

KAPITALFÖRVALTAREN förvaltar löpande stiftelsens kapital i enlighet med riktlinjerna, ansvarar för risk- och avkastningsmätning samt rapporterar till kapitalutskottet och styrelsen. Rapporterna godkänns av styrelsen.

Utvärdering av kapitalförvaltningen har genomförts enligt särskilt uppdrag av den förra förvaltaren, Hans Mertzig. Han rapporterade till styrelsen i juni 2010 och utvärderingen avsåg tiden 1 juli 2008–31 december 2009.

Marknadsvärde

Marknadsvärdet på stiftelsens tillgångar var vid årets början ca 6,5 miljarder kr. Vid årets slut var marknadsvärdet ca 7,4 miljarder.

Förändringar i portföljen

Portföljsammansättning var vid resp. årsskifte:

Tillgångsslag	2010-12-31	2009-12-31	2008-12-31
Aktier	70,9 %	71,7 %	65,8 %
Hedgefonder	6,3 %	6,1 %	0 %
Kammarkollegiets räntekonsortium	14,2 %	16,6 %	21,6 %
Kreditobligationer	1,5 %	1,6 %	0 %
Kassa	7,1 %	4,0 %	12,6 %
Summa	100,0 %	100,0 %	100 %

Avkastning

Totalavkastningen på stiftelsens kapital blev 19,8 %. Totalavkastningen översteg stiftelsens referensportfölj med 2,2 procentenheter.

AKTIEPORTFÖLJEN

Marknadsvärdet på stiftelsens aktieportfölj var vid årets början 4 661 mnkr. Stockholmsbörsen fortsatte att utvecklas väl om än ej så stark utveckling som under 2009. Avkastningen i KK-stiftelsens aktieportfölj blev 27,8 % (49,3 %) att jämföra med OMX Stockholm Gross Index som steg 26,5 % (52,5 %). Värdet vid årets utgång var 5 249 mnkr.

RÄNTEPORTFÖLJEN

Marknadsvärdet på Kammarkollegiets räntekonsortium var vid årets ingång 1 079 mnkr och vid årets utgång 1 049 mnkr.

Totalavkastningen – värdeförändring och direktavkastning – för Räntekonsortiet blev 1,3 % (5,96 %) jämfört med index 0,69 % (5,12 %).

HEDGEFONDER

Marknadsvärdet på innehavet i hedgefonder var vid utgången av året 466 mnkr. Avkastningen var 5,9 %. Utdelningarna under året, ca 12 mnkr, återinvesterades.

KREDITOBLIGATIONS-PORTFÖLJEN

Under 2009 investerade stiftelsen i en mindre kreditobligationsportfölj på ca 100 mnkr. Portföljen hanteras av Kammarkollegiet efter riktlinjer för investeringar från stiftelsen. Innehavet är avsett att vara långsiktigt. Inga förändringar gjordes 2010. Avkastningen blev 2,6 % (5,5 %). Index var 2,04 % (1,4 %). Marknadsvärdet i slutet på 2010 var ca 105 mnkr.

LIKVIDA MEDEL

Behållningen på stiftelsens tre bankkonton var den 31 december 2010 ca 554 mnkr. Räntan var i början på året 0,2 %. I juli gick räntan upp till 0,5 % för att i slutet på året vara 1,14 %. Avkastningen på likvida medel var för helåret 2010 0,41 %. (0,56 %). Behållningen vid ingången av året var 279 mnkr. Ökningen av de likvida medlen gjordes i slutet på året genom att aktier såldes.

DIREKTAVKASTNING

Direktavkastningen i form av aktieutdelningar uppgick till 134 mnkr (143 mnkr), utdelning i räntekonsortiet 44 mnkr (44 mnkr), bankräntor 2 mnkr (4 mnkr) samt räntor på kreditobligationer 6,8 mnkr (0,5) mnkr. Totalt uppgick direktavkastningen till 187 mnkr (192 mnkr).

Bundet kapital

Ca 1,6 miljarder kr av kapitalet är bundet och endast avkastningen får delas ut. Denna del avser ändamålet profilerad forskning vid nya universitet och högskolor. I övrigt får enligt stadgarna både kapital och avkastning delas ut. Värdesäkring av det bundna kapitalet sker med uppräknings baserad på KPI enligt styrelsebeslut. Värdesäkringen 2010 uppgick till 35,7 mnkr. Totalt har det bundna kapitalet värdesäkrats med 305 mnkr 1994–2010.

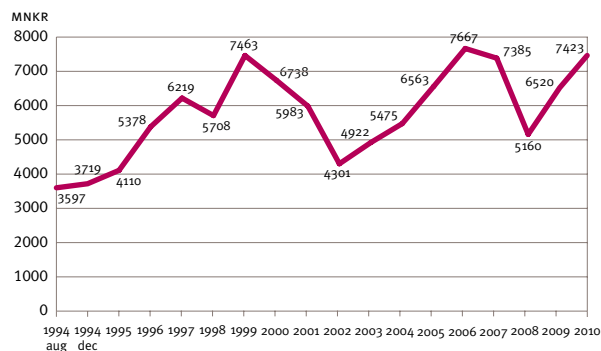
Marknadsvärdet på stiftelsens finansiella tillgångar 1994–2010

Marknadsvärdet på stiftelsens kapital, som vid bildandet i augusti 1994 uppgick till 3 597 mnkr, har under åren utvecklats enligt diagram 9. Vid utgången av 2010 var marknadsvärdet 7 423 mnkr.

ÖVRIGT**Risikanalys**

Under 2010 fortsatte arbetet med riskanalys och riskkontroll framför allt inom fyra områden:

- revision av externa projekt
- kvalitetsförbättringar i bedömningsprocessen
- utbetalningar i enlighet med tidplan
- upphandling av tjänst "Fördjupad granskning av kapitalförvaltningen".

DIAGRAM 9 Marknadsvärde på stiftelsens finansiella tillgångar

Uppdrag lämnades till revisionsfirman Ernst & Young revisionsfirma att granska räkenskaper i 14 projekt som stiftelsen stött. Ernst & Young tittade på budget – utfall, tester, att användningen av medel överensstämde med vad som ursprungligen överenskommits med KK-stiftelsen, att medfinansierare bidragit i enlighet med avtal m.m. Överlag fanns inga allvarliga påpekanden. Där påpekanden gjordes har rättningar skett hos högskolan.

Inom stiftelsens kärnverksamhet, stöd till forskning och utbildning på högre nivå, har arbetet fortsatt med förbättringar av bedömningsprocessen (av inkomna ansökningar). Alla bedömningar görs i formulär som är likartade mellan de olika utlysta programmen. Ett målinriktat arbete sker för att utforma bedömningsprotokollen så att både sökanden, övriga vid lärosätet/motsvarande och allmänheten bättre ska förstå motiveringarna till besluten.

Ett arbete inleddes 2009 och fortsatte 2010 för att se till att utbetalningarna till de beviljade projekten sker enligt tidplanen i resp. kontrakt. Förseningar i projekten tillåts endast i undantagsfall. Möjligheterna att göra likviditetsprognoser har avsevärt förbättrats.

Styrelsen antog, efter upphandling, under året ett anbud avseende tjänsten Fördjupad granskning av kapitalförvaltningen. Styrelsen (som är ny sedan 1 juli 2010) har ännu inte gett något uppdrag angående detta men har möjlighet att när som helst göra detta. Exempel på frågeställningar som kan belysas är riskanalyser, riskkontroll, rapportering av risker m.m.

Nyckeltal

Flerårsöversikt mnkr

	Not	2010	2009	2008	2007	2006
Beslutade stöd	6	318	158	249	212	176
Återförda stöd	6	-29	-22	-10	-56	-4
Netto stöd		289	136	239	156	172
Totalt utbetalda stöd		275	297	191	226	297
Resultat från avyttring finansiella anläggningstillgångar	1	612	146	24	430	391
Årsresultat	6	758	308	185	642	540
Eget kapital (bokfört värde)	6	5 082	4 622	4 450	4 504	4 019
Eget kapital (marknadsvärde) *		6 866	5 969	4 452	6 718	6 933
Förvalt kapital **	4	7 423	6 520	5 160	7 385	7 667

* Eget kapital + skillnaden mellan marknadsvärde och anskaffningsvärde finansiella anläggningstillgångar

** Marknadsvärdet av bokförda finansiella anläggningstillgångar och likvida medel

RESULTATRÄKNING

Belopp i tkr

	Not	2010	2009
Stiftelsens intäkter			
Utdelning på aktier och hedgefonder		147 074	143 465
Ränteintäkter		52 804	48 050
Resultat från avyttring av finansiella anläggningstillgångar	1	612 046	146 225
Återföring nedskrivning av finansiella anläggningstillgångar	4	–	61 647
Övriga intäkter		14 089	1 351
Summa intäkter		826 013	400 738
Stiftelsens kostnader			
Finansiella omkostnader		-1 274	-1 091
Administrationskostnader		-23 011	-22 525
Projektknuten kostnader			
Övriga externa kostnader	2	-6 246	-15 793
Personalkostnader	2, 7	-35 129	-50 984
Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar	3	-2 306	-2 432
Resultat från avyttring av materiella anläggningstillgångar		–	-41
Summa kostnader		-67 966	-92 866
REDOVISAT ÅRSRESULTAT		758 047	307 872

BALANSRÄKNING

Belopp i tkr

TILLGÅNGAR	Not	2010-12-31	2009-12-31
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
Inventarier	3	3 632	5 213
		3 632	5 213
Finansiella anläggningstillgångar			
Andra långfristiga värdepappersinnehav	4	5 085 281	4 893 379
		5 085 281	4 893 379
Summa anläggningstillgångar		5 088 913	4 898 592
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		7 478	6 035
Övriga kortfristiga fordringar		11 710	24
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	5	4 466	2 304
		23 654	8 363
Likvida medel			
Kassa och bank		554 054	279 326
		554 054	279 326
Summa omsättningstillgångar		577 708	287 689
SUMMA TILLGÅNGAR		5 666 621	5 186 281

BALANSRÄKNING

Belopp i tkr

EGET KAPITAL OCH SKULDER	Not	2010-12-31	2009-12-31
Eget kapital			
Bundet eget kapital			
Stiftarkapital	6	1 563 953	1 528 290
		1 563 953	1 528 290
Fritt eget kapital			
Balanserade medel	6	2 759 974	2 785 387
Årets resultat		758 047	307 872
		3 518 021	3 093 259
Summa eget kapital		5 081 974	4 621 549
Långfristiga skulder			
Beslutade, ej utbetalda stöd		270 270	273 354
Summa långfristiga skulder		270 270	273 354
Kortfristiga skulder			
Leverantörskulder		5 516	4 349
Beslutade, ej utbetalda stöd		296 108	270 270
Övriga skulder		4 737	1 333
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	7	8 016	15 426
Summa kortfristiga skulder		314 377	291 378
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		5 666 621	5 186 281
STÄLLDA SÄKERHETER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER			
Ställda säkerheter		Inga	Inga
Ansvarsförbindelser		Inga	Inga

NOTER MED REDOVISNINGSPRINCIPER OCH BOKSLUTSKOMMENTARER

Belopp i tkr om inget annat anges

REDOVISNINGS- OCH VÄRDERINGSPRINCIPER

Allmänna redovisningsprinciper

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd. Tillämpade redovisnings- och värderingsprinciper överensstämmer med föregående år.

För att ge en mer rättvisande bild är resultaträkningens uppställningsform anpassad till stiftelsens verksamhet.

Redovisning av resultat och beslutade stöd sker i enlighet med Bokföringsnämndens uttalande (BFN U 95:3) om redovisning i avkastningsstiftelser. Beslutade stöd redovisas direkt mot fritt eget kapital och skuldförs vid beslutstillfället.

Skulder som förfaller inom ett år redovisas som kortfristiga skulder och övriga som långfristiga skulder.

Intäkter redovisas till verkligt värde av vad stiftelsen fått eller erhållit eller kommer att få.

Värderingsprinciper m m

Tillgångar och skulder har värderats till anskaffningsvärden om inget annat anges nedan.

Stiftelsens värdepappersinnehav är långfristigt och förvaltas av stiftelsen som en portfölj. Värdering av värdepappersinnehaven sker kollektivt som en

portfölj till det lägsta av anskaffningsvärde och marknadsvärde. Detta innebär att om värdepappernas sammanlagda anskaffningsvärde överstiger det sammanlagda marknadsvärdet sker nedskrivning av portföljens värde till det sammanlagda marknadsvärdet.

Fordringar

Fordringar har efter individuell värdering upptagits till belopp varmed de beräknas inflyta.

Avskrivningsprinciper för anläggningstillgångar

Avskrivningar enligt plan baseras på ursprungliga anskaffningsvärden och beräknad ekonomisk livslängd.

Nedskrivning sker vid bedömd bestående värdenedgång.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Datorer	2 år, 3 år och 5 år
Inventarier	5 år
Förbättringsutgift på annans fastighet	10 år

NOT 1	RESULTAT FRÅN AVYTTRING AV FINANSIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR	2010	2009
Vinst vid avyttring		655 106	454 321
Förlust vid avyttring		-43 060	-308 096
		612 046	146 225

NOT 2 ANSTÄLLDA OCH PERSONALKOSTNADER Belopp i kr om inget annat anges	2010	2009
Antal ledamöter i styrelsen	10	11
Varav män	40%	55%
Antal personer i stiftelsens ledning	5	5
Varav män	40%	40%
Medelantalet anställda (Omräknat till heltidsanställda)	29	41
Varav män	42%	37%

Löner, andra ersättningar och sociala kostnader

Styrelse	807 500	905 400
Vd Madeleine Caesar t o m 2009-03-31	–	337 600
Vd Madelene Sandström fr o m 2009-04-01	1 458 000	1 002 775
Övriga anställda	20 154 863	31 426 138
Summa	22 420 363	33 671 913
Sociala kostnader	13 882 738	18 340 227
(varav pensionskostnader)	(5 228 354)	(6 667 453)

I stiftelsens pensionskostnader ingår

Vd Madeleine Caesar t o m 2009-03-31	–	118 746
Vd Madelene Sandström fr o m 2009-04-01	416 016	312 012

Styrelsearvoden

Ordföranden: 50 000 kr/år

Vice ordföranden: 25 000 kr/år

Ledamot: 15 000 kr/år

Sammanträdesarvode: 10 000 kr/sammanträde

Löner och ersättningar avser endast personal i Sverige.

Löner, andra ersättningar och sociala kostnader till externa personer och bedömare uppgår till totalt 2 786 tkr (f.å. 2 609 tkr). Beloppet ingår i Övriga externa kostnader.

Om Stiftelsen säger upp vd har denna, enligt avtal, rätt till ett avgångsvederlag motsvarande 18 månadslöner.

Vd är förordnad 2009-04-01–2015-03-31.

Om Stiftelsen säger upp kapitalförvaltaren har denne, enligt avtal, rätt till ett avgångsvederlag motsvarande 10,5 månadslöner. Kapitalförvaltaren är tillsvidareanställd.

Vare sig vd eller kapitalförvaltare erhåller prestationsbaserad lön (bonus).

I posten löner, andra ersättningar och sociala kostnader övriga anställda ingår 3 249 tkr (f.å. 9 442 tkr) reserverat för avveckling av personal, se not 7.

Upplysningar om sjukfrånvaro	2010-01-01 – 2010-12-31		2009-01-01 – 2009-12-31	
	% av arbetstid	Varav >60 dgr	% av arbetstid	Varav >60 dgr
Totalt	2,09%	0,00%	6,94%	3,65%
Kvinnor	1,93%	0,00%	6,43%	2,46%
Män	2,11%	0,00%	7,74%	5,50%

Total sjukfrånvaro anges i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid.

Åldersgrupp med färre än 10 anställda särredovisas ej.

NOT 3 MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR	2010-12-31	2009-12-31
Datorer och inventarier		
<i>Ackumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	17 948	18 219
Nyanskaffningar	725	708
Avyttringar och utrangeringar	-2 758	-979
<i>Summa ackumulerade anskaffningsvärden</i>	15 915	17 948
<i>Ackumulerade avskrivningar enligt plan</i>		
Vid årets början	-12 735	-11 241
Avyttringar och utrangeringar	2 758	938
Årets avskrivning enligt plan	-2 306	-2 432
<i>Summa ackumulerade avskrivningar enligt plan</i>	-12 283	-12 735
Planenligt restvärde vid årets slut	3 632	5 213
Projektknutna datorer och inventarier		
<i>Ackumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	739	739
Avyttringar och utrangeringar	-534	-
<i>Summa ackumulerade anskaffningsvärden</i>	205	739
<i>Ackumulerade avskrivningar enligt plan</i>		
Vid årets början	-739	-739
Avyttringar och utrangeringar	534	-
<i>Summa ackumulerade avskrivningar enligt plan</i>	-205	-739
Planenligt restvärde vid årets slut	-	-
Summa planenligt restvärde vid årets slut	3 632	5 213

NOT 4 FINANSIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR	2010-12-31	2009-12-31
ANDRA LÅNGFRISTIGA VÄRDEPAPPERSINNEHAV		
Aktieinnehav	Bokfört värde	Bokfört värde
Vid årets början	3 350 156	3 453 287
Årets köp	1 405 507	156 041
Årets försäljningar	-1 278 564	-259 172
Vid årets slut	3 477 099	3 350 156
Nedskrivning	2010-12-31	2009-12-31
Vid årets början	–	-61 647
Årets återföringar vid försäljning	–	19 909
Årets återföringar vid värdeökning	–	41 738
Vid årets slut	–	–
Bokfört värde	3 477 099	3 350 156
Marknadsvärde	5 248 532	4 660 582
Varav marknadsvärde utlånade aktier. Stiftelsen har enligt avtal med Nordea Bank AB (publ) vid varje tillfälle fullgod säkerhet för utlånade aktier.	4 469 493	–
Innehav av andelar i hedgefonder		
Vid årets början	390 352	390 352
Årets köp	59 227	–
Vid årets slut	449 579	390 352
Bokfört värde	449 579	390 352
Marknadsvärde	466 458	395 554
Innehav kreditobligationer		
Vid årets början	98 073	–
Årets köp	59 617	144 251
Årets försäljningar	-53 885	-46 178
Vid årets slut	103 805	98 073
Bokfört värde	103 805	98 073
Marknadsvärde	105 122	105 530
Innehav av andelar i räntekonsortium		
Vid årets början	1 054 798	1 112 074
Årets försäljningar	–	-57 276
Vid årets slut	1 054 798	1 054 798
Bokfört värde	1 054 798	1 054 798
Marknadsvärde	1 048 782	1 078 587

NOT 4 FINANSIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR, FORTS.

	2010-12-31	2009-12-31
SUMMA FINANSIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		
Bokfört värde	5 085 281	4 893 379
Marknadsvärde	6 868 894	6 240 253
Likvida medel		
Kassa och bank	554 054	279 326
Summa finansiella anläggningstillgångar och likvida medel bokfört värde	5 639 335	5 172 705
Summa finansiella anläggningstillgångar och likvida medel marknadsvärde	7 422 948	6 519 579

NOT 5 FÖRUTBETALDA KOSTNADER OCH UPPLUPNA INTÄKTER

	2010-12-31	2009-12-31
Förskottsbelagd hyra	1 509	1 468
Upplupna inkomsträntor	2 045	1
Förutbetalda försäkringspremier	419	260
Övriga förutbetalda kostnader	493	575
Summa	4 466	2 304

NOT 6 EGET KAPITAL Belopp i kr om inget annat anges

	Stiftarkapital bundet	Balanserade medel	Beslutade projektmedel	Årets resultat	Totalt eget kapital
Vid årets början	1 528 290 264	2 921 433 715	-136 046 235	307 871 683	4 621 549 427
Omföring balanserat resultat		171 825 448	136 046 235	-307 871 683	
Värdesäkring bundet eget kapital	35 662 977	-35 662 977			
Årets beslutade stöd			-317 845 400		-317 845 400
Årets återförda stöd			29 299 232		29 299 232
Årets återbetalda stöd			-9 076 195		-9 076 195
Årets resultat				758 047 252	758 047 252
Vid årets slut	1 563 953 241	3 057 596 186	-297 622 363	758 047 252	5 081 974 316

NOT 7 UPPLUPNA KOSTNADER OCH FÖRUTBETALDA INTÄKTER

	2010-12-31	2009-12-31
Avvecklingskostnader anställda	4 532	9 778
Upplupen semesterskuld	1 410	2 040
Sociala avgifter	1 613	1 686
Särskild löneskatt	-406	-7
Fondförvaltningsavgift	-	239
Upplupen revisionskostnad	131	132
Övriga upplupna kostnader	736	1 558
Summa	8 016	15 426

Stockholm den 29 mars 2011

Per Unckel
Ordförande

Ola Asplund

Lena Blomberg

Eva Cederbalk

Bengt-Olof Elfström

Maria Khorsand

Leif Larsson

Britta Lundgren

Margareta Norell Bergendahl

Christina Ullenius

Madelene Sandström
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har lämnats den 1 april 2011
Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Ulrika Granholm Dahl
Auktoriserad revisor

Förtroendevalda revisorer

Anders Forsberg

Sture Nordh
Suppleant

REVISIONSBERÄTTELSE

*Till styrelsen i Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling
Org.nr 802400-4213*

Vi har granskat årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens förvaltning i Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling för år 2010. Stiftelsens årsredovisning ingår i den tryckta versionen av detta dokument på sidorna 47–65. Det är styrelsen som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen och för att årsredovisningslagen tillämpas vid upprättandet av årsredovisningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen och förvaltningen på grundval av vår revision.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionssed i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att med hög men inte absolut säkerhet försäkra oss om att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens tillämpning av dem samt att bedöma de

betydelsefulla uppskattningar som styrelsen gjort när den upprättat årsredovisningen samt att utvärdera den samlade informationen i årsredovisningen. Vi har granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i stiftelsen för att kunna bedöma om någon styrelseledamot är ersättningsskyldig mot stiftelsen, om skäl för entledigande föreligger eller om någon styrelseledamot på annat sätt handlat i strid med stiftelselagen eller stiftelseförordnandet. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en rättvisande bild av stiftelsens resultat och ställning i enlighet med god redovisningssed i Sverige. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Styrelseledamöterna har inte handlat i strid med stiftelselagen eller stiftelseförordnandet.

Stockholm den 1 april 2011
Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Ulrika Granholm Dahl
Auktoriserad revisor

Förtroendevalda revisorer

Anders Forsberg

Sture Nordh
Suppleant

KK-stiftelsen är högskolornas forskningsfinansiär med uppdrag att stärka Sveriges konkurrenskraft. Vi finansierar forskning och kompetensutveckling vid Sveriges 17 nya universitet och högskolor, när den sker i samverkan med näringslivet. Förutom att varje projekt ska ha vetenskaplig höjd ställer KK-stiftelsen som krav att näringslivet medverkar till ett värde som är lika stort som KK-stiftelsens finansiering. Denna samproduktion vet vi leder till ny kunskap och kompetens, nya produkter och applikationer samt processförbättringar.

KK-stiftelsen

Box 3222, 103 64 Stockholm
Telefon 08-56648100
www.kks.se